

WASA DAGBLAD

Nr 24 Söndagen den 16 juni 2024

ISSN 2954-2448

**Bekämpa
diabetes-
epidemin i
Finland**

Vägkyrkor

**Finlands
bank: Eko-
nomin åter-
hämtar sig**

**HÄR FINNS VI:
vpress.ovh**

**Klimat-
förändringen**

**Skatter från
när och fjär-
ran på Öster-
bottens muse-
um**

**Vasa stads-
teater: 36
000 besöka-
re**

Bekämpa diabetes epidemin i Finland

Finland, liksom många andra utvecklade länder, står inför en växande utmaning kopplad till typ 2-diabetes. Detta kroniska tillstånd, som kännetecknas av höga blodsockernivåer, har blivit ett betydande folkhälsoproblem som drabbar miljontals individer och belastar sjukvårdssystemen. Även om genetisk predisposition spelar en roll, är det framför allt livsstilsfaktorer, särskilt övervikt och fysisk inaktivitet, som är de främsta drivkrafterna bakom denna sjukdom.

Förekomsten av diabetes i Finland

De senaste uppgifterna från Institutet för hälsa och välfärd (THL) ger en oroande bild. År 2023 beräknades 378 898 personer i Finland ha diagnostiserats med typ 2-diabetes, vilket motsvarar cirka 10,8 % av befolkningen bland dem över 20 år. Denna siffra har varit relativt stabil under de senaste åren, men den totala diabetesbördan är avsevärd.

Diabetesens följder

Konsekvenserna av typ 2-diabetes sträcker sig långt bortom individuell hälsa. Sjukdomen är förknippad med en rad allvarliga komplikationer, inklusive hjärtsjukdomar, stroke, njursvikt, blindhet och amputation. Dessutom utgör diabetesbehandling en betydande ekonomisk belastning för sjukvårdssystemet.

Förebyggande: En central strategi för att bekämpa diabetes

Den goda nyheten är att typ 2-diabetes till stor del går att förebygga. Genom att anta hälsosamma levnadsvanor kan individer avsevärt minska sin risk att utveckla denna sjukdom. Dessa förebyggande åtgärder omfattar:

Behålla en hälsosam vikt: Övervikt, särskilt bukfetma, är en stor riskfaktor för typ 2-diabetes. Att sträva efter en hälsosam vikt och ett bra kroppsmasseindex (BMI) kan minska risken att utveckla sjukdomen avsevärt. 5 kg bort gör un derved 10 kg bort kan bota en redan debuterad typ 2 diabetes.

Regelbunden fysisk aktivitet: Att delta i regelbunden fysisk aktivitet, till exempel minst 30 minuter måttlig motion de flesta dagar i veckan, spelar en avgörande roll för att förebygga typ 2-diabetes. Träning hjälper till att förbättra insulinkänsligheten och den allmänna metabola hälsan.

En hälsosam kost: Att följa en balanserad kost rik på frukt, grönsaker, fullkorn och magert protein samtidigt som man begränsar processad mat, söta drycker och ohälsosamma fetter kan avsevärt minska risken för typ 2-diabetes.

Utöver dessa individuella åtgärder krävs det bredare samhällsinsatser för att skapa en miljö som stöder hälsosamma livsstilar. Detta inkluderar att främja fysisk

aktivitet genom tillgängliga rekreationsanläggningar och att uppmuntra hälsosamma matval genom folkhälsoinformation och livsmedelspolitiska initiativ.

Vårdpersonalens roll

Vårdpersonalen spelar en central roll i att förebygga och behandla typ 2-diabetes. De kan ge personliga riskbedömningar, rådgivning och stöd för att hjälpa individer att anta hälsosamma levnadsvanor. Dessutom kan vårdpersonal övervaka blodsockernivåer och vidta lämpliga medicinska åtgärder vid behov.

Slutsats: En gemensam insats för att begränsa diabetes

Att ta itu med den växande bördan av typ 2-diabetes i Finland kräver en flerdimensionell strategi som omfattar individuella handlingar, vårdinsatser och bredare samhällsförändringar. Genom att främja hälsosamma livsstilar, stärka förebyggande strategier och skapa en stödjande miljö kan vi effektivt bekämpa denna sjukdom och förbättra den finländska befolkningens allmänna hälsa och välbefinnande.

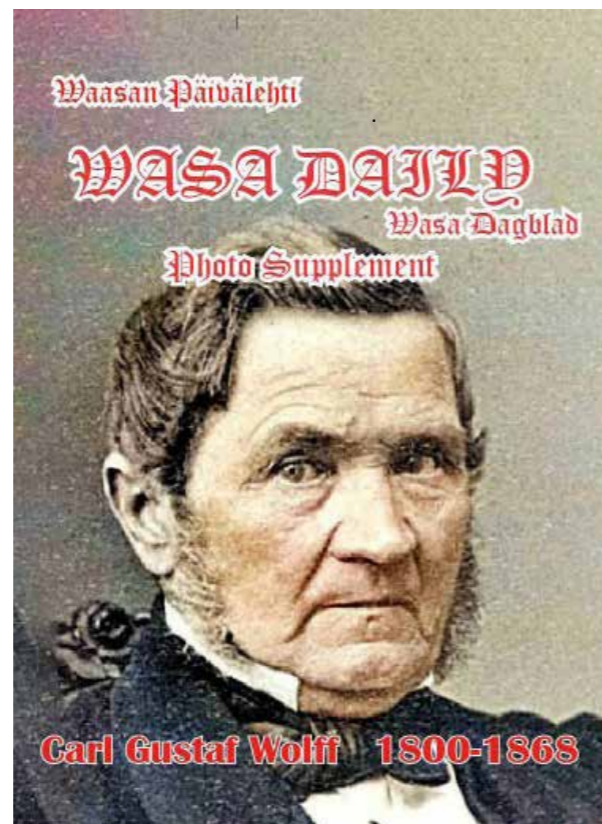

Photo Supplement - vpress.ovh

8 % alkoholhaltiga drycker i butik sedan i måndags

En ny lag trädde i kraft måndagen den 10 juni 2024 som tillåter försäljning av jästa alkoholhaltiga drycker med en alkoholhalt på upp till 8 % i livsmedelsbutiker. Tidigare var försäljningsgränsen 5,5 procent.

Lagändringen är en del av regeringens reform av alkohollagstiftningen, som syftar till att luckra upp alkoholregleringen på ett ansvarsfullt sätt och övergå till en europeisk modell. Reformen har väckt både positiva och negativa diskussioner.

Bredare utbud av al-

koholhaltiga drycker nu i butikerna

Med den nya lagen kan livsmedelsbutiker nu sälja starkare öl, cider och vin. I praktiken innebär det att du kan köpa produkter som:

Starkare öl med en alkoholhalt på över 5,5 %

Cider med mer än 5,5 volymprocent

Viner med en alkoholhalt på mer än 5,5 volymprocent

Alkos monopol på försäljning av drycker med en alkoholhalt på över 5,5 volymprocent har därmed upphört.

THL oroar sig för lagens konsekvenser

Institutet för hälsa och välfärd (THL) har uttryckt oro över lagens eventuella konsekvenser. THL:s experter tror att förändringen kan leda till:

Ökade alkoholrelaterade skador, särskilt bland

personer med hög risk att dricka alkohol

En större belastning på social- och hälsovårdstjänsterna

THL grundar sin oro delvis på att den totala alkoholkonsumtionen har minskat i Finland i cirka 15 år, men att alkoholrelaterade dödsfall ökade efter den föregående alkohollagsreformen 2018. Då höjdes den maximala alkoholhalten för drycker som säljs i livsmedelsbutiker från 4,7 procent till 5,5 procent.

Tiden får utvisa vilka de verkliga effekterna blir

Det är för tidigt att säga vad de faktiska effekterna av den nya lagen kommer att bli. Tiden får utvisa om det leder till ökad alkoholkonsumtion och relaterade skador, eller om konsumtionen förblir stabil

I Vasa planteras återigen tiotusentals sommarblommor

Vasa stadsmiljö pryds återigen av fantastiska sommarblommor. Årets tema för sommarplanteringarna är varma nyanser av orange och vinrött. Vasa stad uppmanar invånare och besökare att bekanta sig med sommarblomshäftet och ge sig ut på en blomsterpromenad med hjälp av häftets karta.

Planering av sommarblommor
Planeringen av sommarblommorna börjar redan i slutet av föregående år, då färgtemat för planteringarna bestäms. I år ansvarar trädgårdssingenjören Åsa Enholm för blomsterplanteringarna under ledning av grönytehortonom Leila Roininen.

Sommarblomssäsongen
Sommarblomssäsongen 2024 börjar runt påsk, när påskliljor placeras ut i Vasa centrum. I maj kommer staden redan att prydas av cirka 28 000 tulpaner och påskliljor som planterades förra oktober. Lökarblommar i år i nyanser av gult, orange-rött, rosa och lila.

”I maj börjar vi även förbereda gruppväxtplanteringar i stadens trädgård, när blomtornen och krukorna planteras i växthuset,” berättar Enholm.

Planteringarna fortsätter att växa i växthuset tills nattfrosterna och köldnätterna är över, varefter de placeras ut på olika platser i staden.

”Efter att lökarna har

DENNA TIDNING KAN MAN LÄSA VAR SOM HELST

S
Denna tidning kan man läsa var som helst, som här i Sundom skärgård

vissnat gödslar och vänder vi jordbäddarna för sommarblomsplanteringar. Fram till midsommar har alla cirka 19 000 sommarblommor planterats," fortsätter Enholm.

Sommarblommornas förtrollande effekt
Sommarblommorna gläder stadens invånare och besökare i ungefär fyra månader. I år blommar sommarblommor-

na i varma nyanser av orange och vinrött, med accentfärger av lila, gult och vitt.

Utforska sommarblomshäftet och ge dig ut på blomsterpromenad
Sommarens blomsterplanteringar presenteras artvis och efter planteringsplatser i sommarblomshäftet. Den digitala versionen av sommarblomshäftet kan laddas ner från stadens

hemsida.

För 2024 är också en blomsterpromenad planerad i Vasa centrum. Blomsterpromenaden är en 3,5 kilometer lång runda som går genom Köpmantorget och parkerna samt längs stranden. Längs rutten finns bänkar där man kan vila och njuta av somriga Vasa.

Wärtsiläs lösningar för att minimera utsläppen från två nya CMA CGM-färjor

Teknologikoncernen Wärtsilä kommer att leverera motorer, bränslegasförsörjningssystem och propellrar till två nya Ropax-färjor som byggs för det franska flygbolaget La Méridionale, ett dotterbolag till CMA CGM. Fartygen, som är särskilt utformade för att minimera utsläppen, kommer att byggas vid China Merchants Jinling

Wärtsilä kommer att leverera motorer, bränslesystem och propellrar till två nya Ropax-färjor som byggs för det franska flygbolaget La Méridionale, ett dotterbolag till CMA CGM ©Stirling Design International

Shipyard (Weihai) Co., Ltd. och kommer att gå i trafik mellan Marseille och Korsika.

Ordern från Wärtsilä bokades i april 2024. Färjor ligger i frontlinjen för energiomställningen och är bland de första sektorerna som siktar på en koldioxidfri verksamhet.

"Designen av dessa två Ropax-fartyg återspeglar vårt engagemang för att minska koldioxidavtrycket inom vår egen flotta. Dessa fartyg kommer att vara bland de mest energieffektiva fartygen med låga utsläpp i världen, och vi värdesätter stödet från Wärtsilä, vars teknologi och lösningar bidrar till att göra denna ambition möjlig", säger Xavier Leclercq, Vice President, CMA Ships, CMA CGM.

Företaget kommer att fortsätta sina ansträngningar för att minska miljöpåverkan genom att införa LNG som primärt bränsle för de nya fartygen samt förbereda dem för att drivas med alternativa bränslen som biogas och syntetisk metan, när dessa blir tillgängliga i stor skala. Till varje fartyg kommer Wärtsilä att leverera två 12-cylindriga och en 10-cylindriga och

VECKANS KONSTUPPLEVELSE:

Robert Wilhelm Ekman
1808-1873

Landets mest tongivande konstnär i medlet av 1800-talet, anses av många vara målarkonstens fader i Finland.
Pentti Lyytinen läser sina dikter, skiss, 1848

en 8-cylindriga Wärtsilä 31DF-motorer.

De två färjorna kommer att dra nytta av Wärtsiläs banbrytande NextDF-teknologi, som kommer att implementeras i Wärtsilä 31DF-motorerna. NextDF-versionen av Wärtsilä 31DF minskar metanutsläppen och kväveoxiderna (NOx) avsevärt under LNG-drift (jämfört med den redan utsläppseffektiva standarden Wärtsilä 31DF). Wärtsiläs leveranser omfattar också Wärtsiläs LNGPac, ett bränslegasförsörjningssystem för LNG-drivna fartyg, samt Wärtsiläs styrpropellrar.

"Strävan mot nettollutsläpp är en av de viktigaste utmaningarna som branschen står inför

idag", säger Stefan Nysjö, direktör för Power Supply, Wärtsilä Marine.

"Det är därför vi är glada över att kunna stödja våra långvariga partners, CMA CGM och China Merchants Jinling Shipyard (Weihai) Co., Ltd., med våra integrerade lösningar – vilket säkerställer att dessa färjor kan dra nytta av enastående bränsleeffektivitet, driftsäkerhet och en betydande minskning av växthusgasutsläppen."

De 180 meter långa fartygen kommer att kunna ta emot 1 000 passagerare samt gods. Wärtsiläs utrustning till dessa färjor är planerad att levereras i mitten av 2025 och färjorna förväntas sättas i trafik un-

der första halvåret 2027 mellan Marseille och Korsika.

(Wärtsilä Oyj Ab, Pressmeddelande 5 juni 2024)

Simhallens sommaröppettider gäller 1.6.-1.9, hallen stängd 29.6.-5.8.

Vasa simhalls sommaröppettider träder i kraft 1.6.2024. Simhallen är stängd under sommarveckosluten och helt under servicepausen 29.6.-5.8.

Simhallens sommaröppettider
Simhallen är stängd under sommarveckosluten 1.6.-1.9.
Simhallen är helt stängd

under servicepausen 29.6.-5.8.

1.-28.6. och 6.-31.8. Sommaröppettider gäller: www.vaasa.fi/asuja-ela/vapaa-aika/liikunta-ja-ulkoilu/uimahalli/kesan-aukioloajat

Avvikande öppettider i juni:
Tor 6.6: Simhallen är stängd från kl. 14.30
Fre 7.6: Simhallen är stängd hela dagen
Mån 10.6.: Simhallen är stängd 6.30-14
Ons 12.6: Simhallen är stängd 6.30-14

Under serviceavbrottet i juli och augusti kommer hallen att renoveras bland annat broarna mellan 50-metersbassängen och vattenreningsutrustningen.
Vaasa.fi

Barnskyddet i Östern klarar sig bra i nationell jämförelse

En jämförelse mellan välfärdsområdena som Institutet för hälsa och välfärd gjort visar att omhändertagna barn kan erbjudas mer vård i familjer i Östern än institutionsvård. Det är också möjligt att återföra fler omhändertagna barn till sina egna familjer än någon annanstans i landet.

Östern har lyckats med familjevården. Enligt välfärdsområdets pressmeddelande har 62 procent av de omhändertagna barnen

Seppo Välinen fortsätter som chef för Vasa stadsteater

Vasa stadsteaters nuvarande teaterchef Seppo Välinen har valts till att leda teatern för en ny femårsperiod

Vasa stads kultur- och idrottsnämnd beslutade vid sitt möte tisdagen 4.6.2024 att välja magisterprogrammet i teater Seppo Välinen till chef för Vasa stadsteater för perioden 1.8.2025–31.7.2030. Enligt intervjugruppens helhetsbedömning visade sig Väli vara den lämpligaste kandidaten för tjänsten som teaterchef. Anställningen är tidsbegränsad till fem år med option på ytterligare två år. Välinen har varit chef för Vasa stadsteater sedan 1.11.2019. Tidigare har hon arbetat mycket i olika positioner inom teaterbranschen, bland annat som regissör och koreograf.

»Jag är glad över att Seppo Välinen vill fortsätta sitt arbete i Vasa. Hans första säsong på Vasa stadsteater var trots allt mycket exceptionell på grund av coronaviruset. Förhoppningsvis kan hon nu verka under normala förhållanden och föra de utvecklingsmål som har stannat kvar i fasen, säger Vasa stads utbildnings- och kulturdirektör Christina Knookala.

I motiveringarna till valet står det att Välinen har en stark vision för utvecklingen av teaterbranschen och Vasa stadsteater. De konstnärliga färdigheter, administrativa och ekonomiska färdigheter, ledarskaps- och nätverksfärdigheter, utvecklingsfärdigheter och visionsfärdigheter som Väli lyfte fram i intervjun visade sig vara de egenskaper som gjorde att hon skilde sig från de andra sökandena. (Vasa stadsteater)

placerats i familjer. I hela landet är andelen 54 procent. I Österbotten har familjevårdens andel ökat, medan trenden är nedåtgående i övriga Finland.

De, som vet litet mera är De, som läser Wasa Dagblad

Kuuselas dansverk "Vaikutetut" framförs på Stadsteatern hösten 2024

Dansmästaren Marjo Kuusela tar med sig sitt

nya verk "Influenced" till premiären av Julia Stage den 24 oktober 2024. Verket är en dansteaterstudie av mänsklig interaktion och dess effekter. Premiären utforskar frågor som: Vem påverkar och vem? Vad påverkar dig? Vem och var hör du hemma?

"Påverkad" är en djupdykning i relationerna mellan individ och samhälle, där kroppsspråk används för att uttrycka känslor och tankar som ord inte alltid når. Kuusela, som har varit en central gestalt inom finsländsk dans sedan 1970-talet, regisserar och koreograferar verket. Hon lyfter fram mänskliga erfarenheter

och vardagsdramatik genom dans.

Scenografin är gjord av Maria Antman, som är känd för sin kreativa och insiktsfulla skenografi. Antman besökte senast Vasa stadsteater hösten 2023 med pjäsen "Kaos", och nu tar han med sig sin vision till Kuuselas arbete. Jouni Tapio ansvarar för ljudbilden som hämtar inspiration från folkmusiken. Ljudbilden hon har designat kompletterar och fördjupar dansarnas uttryck.

På scenen uppträder teaterns egna dansare Ulla Hyväluoma och Miika Alatupa, vars orbida rörelsespråk ger verket liv. Unga dansare från Vasa samläroanstalt Alma kommer också att

vara på plats, vilket ger ny energi och dynamik till föreställningen.

"Impressed" erbjuder tittarna en unik möjlighet att uppleva dansens kraft och dess förmåga att beröra på djupet. Verket ser ut att bli en av höjdpunkterna i kulturlivet i Vasa i höst.

Stadsteatern_Höstens hjärta bjuder på teaterupplevelser i slutet av 2024

Höstens kulturkalender får återigen det efterlängtrade tillskottet när festivalen Höstens hjärta drar igång fredagen den 11 oktober 2024. Festivalens öppningsvisning är enmansmusikalen "Zarah L.", som berättar historien om den svenska skådespelerskan och sångerskan Zarah Leanders liv. Den begåvade Tiina Weck-ström intar scenen i Teaterrestaurang Kulma tillsammans med pianisten Janne Viitanemi. Pjäsen är skriven av Hans Peter Gansner och erbjuder en unik möjlighet att dyka in i Leanders fascinerande värld.

Dagen därpå, lördagen den 12 oktober, uppträder dragstjärnan Marko Vainios fartfyllda "Divet Show" på Romeo-scenen. Vainio är känd för sitt energiska uppträdande och sin förmåga att föra en imponerande och underhållande show till scenen som inte lämnar någon kall. Lördagen den 9 november framförs Jarno Hyökyvaaras monolog "Round Truth" på Juliascenen. Den här showen berättar historien om en ung person som växer upp i fotbollsvärlden och ger tittarna en rörande och relater-

bar upplevelse. Hyökyvaara är ett bekant ansikte från Vasa, där han senast besökte musikalen "West Side Story" säsongen 2022-2023 i rollen som Bernardo. Tisdagen den 12 november och onsdagen den 13 november visas "Alla mina vänner" på Romeo-scenen, en fristående uppföljare till succépjäserna "All My Mother, All My Daughters" och "All My Men". Pjäsen behandlar olika aspekter av vänskap och lyfter fram Miitta Sorval, Sanna Stellan och Anu Sinisalo på scenen, som tolkar vänskapens nyanser på ett rörande och humoristiskt sätt.

Festivalen Höstens hjärta erbjuder ett mångsidigt utbud av teaterupplevelser och är ett utmärkt tillfälle att njuta av högklassig kultur under de mörknande kvällarna i slutet av året. Biljetter finns nu till försäljning i biljettkassan och på hemsidan – säkra din plats på dessa oförglömliga föreställningar!

bara upplevelse. Hyökyvaara är ett bekant ansikte från Vasa, där han senast besökte musikalen "West Side Story" säsongen 2022-2023 i rollen som Bernardo.

Tisdagen den 12 november och onsdagen den 13 november visas "Alla mina vänner" på Romeo-scenen, en fristående uppföljare till succépjäserna "All My Mother, All My Daughters" och "All My Men". Pjäsen behandlar olika aspekter av vänskap och lyfter fram Miitta Sorval, Sanna Stellan och Anu Sinisalo på scenen, som tolkar vänskapens nyanser på ett rörande och humoristiskt sätt.

Festivalen Höstens hjärta erbjuder ett mångsidigt utbud av teaterupplevelser och är ett utmärkt tillfälle att njuta av högklassig kultur under de mörknande kvällarna i slutet av året. Biljetter finns nu till försäljning i biljettkassan och på hemsidan – säkra din plats på dessa oförglömliga föreställningar!

Vasa stadsteater: 36 000 besökare

Visningsåret 2023–2024 innehöll sex premiärer, mångsidiga gästspel och nya typer av samarbetsproduktioner. Det totala antalet besökare under året uppgick till nästan 36 000.

Säsongen med frakturtema inleddes 31.8.2023 med Hakkarainens sagoberättande, som under året turnerade på flera daghem i Vasaregionen. Musikalkomedin Nuns and Rogues hade premiär på Romeo-scenen 9.9.2023, samlade nästan 10 000 tittare under året och blev årets mest sedda verk.

Vandringsutställningen Villaliv pro-

ducerad av Vasa museer i Kristines-tad

Utställningen Villa Life, som producerats av Vasa museer, visas i sommar på Carlsro museum i Kristinestad. Förutom i Vasa har vandringsutställningen tidigare visats i Nykarleby och Jakobstad.

Utställningen, som presenterar villakulturens, sommarvistets och sommarstugornas historia i Österbotten från slutet av 1700-talet fram till idag, lyfter fram ett urval villa- och stugfastigheter i Vasaregionen, Karleby, Jakobstad, Nykarleby och Kristinestad.

Utställningen, som ursprungligen producerades av Vasa museer, har turnerat på olika platser sedan 2022, och i sommar är det alltså Kristinestads tur.

Meditation, indisk folkmusik och finsk-ugriska folkvisor på Tikanojas konsthem

I samband med utställningen Österländsk andlighet på Tikanojas konsthem ordnas under fyra lördagar evenemang, där man kan lyssna till bland annat indisk folkmusik och finsk-ugriska folkvisor. Allmänheten har möjlighet att delta i meditationen Sahaja Yoga.

Evenemang:

- Lö 8.6 kl. 13.00–14.30: Sångaren-låtskrivaren Tiina Huttu uppträder
- Lö 15.6 kl. 13.00–14.30: Meditationen Sahaja Yoga
- Lö 29.6 kl. 13.00–14.30: Sångaren Peali Juva uppträder
- Lö 6.7 kl. 13.00–14.30: Meditationen Sahaja Yoga

Aftonmusik i Oravais och Vörå

ons 12.6 kl. 19.00
Oravais kyrka
Church Hill Boys, dir. Kristoffer Streng
Guy Djupsjöbacka, andakt. Fritt inträde, kollekt.

ons 19.6 kl. 19.00

Oravais kyrka Erik Nygård, violin, Tea Polso, piano
"Musikens döttrar", musik av kvinnliga tonsättare. Andakt, kollekt till församling-ens musikarbete.

ons 26.6 kl. 19.00

Vörå kyrka
Eva-Lott Björklund
Andakt. Fritt inträde, programblad 15 €. (Källa: Vörå församling)

Finlands bank: Ekonomin i Finland återhämtar sig med små steg efter recessionen

Ekonomin i Finland repar sig efter recessionen. Inflationen är långsam och hushållens förbättrade köpkraft stöder återhämtningen i den privata konsumtionen. Tillväxten tar fart under de närmaste åren, när den ekonomiska konjunkturen stärks såväl i hemlandet som på Finlands exportmarknader.

Finlands Bank har idag publicerat sin prognos för åren 2024–2026. BNP minskar ännu under 2024 med 0,5 %. År 2025 är recessionen över och den ekonomiska tillväxten stärks till 1,2 %. År 2026 ökar BNP till 1,7 %. "Ekonomin i Finland återhämtar sig efter recessionen med små steg. Den ekonomiska tillväxten är dock de kommande åren svag", konstaterar tf. prognoschef Juuso Vanhala vid Finlands Bank. Inflationen har bromsats in i Finland på bred front under början av året. "Trycket uppåt

på priserna är måttligt. Höjningen av mervärdesskatten pressar emellertid upp konsumentpriserna från och med hösten", säger Vanhala. Inflationen tilltar till 2 % under 2025. År 2026 mattas inflationen av till 1,6 %, när skattehöjningarnas ökande effekt på inflationen minskar.

Den privata konsumtionen återhämtar sig småningom, eftersom hushållens köpkraft stärks. "Konjunktursiktorna förbättras och den ekonomiska osäkerheten skingras efter hand. Samtidigt väntar finansmarknaden att räntenivån ska sjunka. Dessa faktorer stöder återhämtningen i den privata konsumtionen", berättar Vanhala. De senaste åren har präglats av en kraftigt ökad ekonomisk osäkerhet. Många hushåll är försiktiga och konsumenternas förtroende för utvecklingen i ekonomin är rätt svag. Anpassningsåtgärderna inom de offentliga finanserna, såsom skärpningen av beskattningen och nedskärningarna i de sociala förmånerna, bidrar också till att bromsa upp tillväxten i köpkraften.

De privata investeringarna krymper betydligt ännu under 2024. Nedgången i bostadsbyggnadet är fortfarande brant, och den strama penningpolitiken samt de osäkra ekonomiska utsikterna minskar också produktiva investeringar. De närmaste åren förbättras förutsättningarna för investeringar, eftersom efterfrågan stärks, inflationen är långsam och marknaden förväntar sig att de finansiella förhållandena ska lätta. Både byggandet av bostäder och företagets produktiva investeringar återhämtar sig.

Den anspråkslösa

tillväxten på Finlands viktigaste exportmarknader tynger tills vidare utsikterna för den finska exporten. Den globala handeln visar emellertid tecken på en försiktig återhämtning, vilket småningom också ökar exportefterfrågan i Finland.

Det långvariga svaga konjunkturläget återspeglas på arbetsmarknaden. År 2024 försämrars sysselsättningen och arbetslösheten ökar konjunkturläget. Systemet börjar återförbättras och arbetslösheten minskar 2025, när recessionen lättar.

De offentliga finanserna uppvisar de närmaste åren ett klart underskott. Den offentliga skuldkvoten fortsätter att öka, även om regeringen har fattat beslut om omfattande anpassningsåtgärder. Ännu i år försvårar den fortsatt svaga konjunkturen och de alltför jämt växande ränteutgifterna för den offentliga skulden balanseringen av de offentliga finanserna. Situationen skulle vara sämre utan anpassningsåtgärder.

Skanska och samarbetspartners driver utvecklingen av koldioxidneutrala städer med NSDC-projektet

Skanska, KONE, Tietoevry, Granlund, Integrio, Synocus och Tammerfors universitet har inlett ett samarbete för att utveckla koldioxidneutrala städer. Nordic Superblocks av Decarbonization Catalysts (NSDC)-projektet syftar till att främja koldioxidneutrala byggnader

och bostäder och stöder Finlands mål att uppnå koldioxidneutralitet senast 2035.

Nordic Superblock-konceptet i fokus

Projektet bygger på Tammerfors universitets Nordic Superblock-koncept, som presenterar ett nytt tillvägagångssätt för stadsplanering. Superkvarter är bostadsområden där resurser och tjänster delas av alla invånare i kvarteret istället för att vara tillgängliga för enbart enskilda hus. Detta skapar en unik möjlighet att optimera energiförbrukningen, minska koldioxidutsläppen och förbättra invånarnas trivsel.

Samutveckling i en nyckelroll

Ett centralt mål för NSDC-projektet är att utveckla en samutvecklingsmodell som gör det möjligt för alla parter – invånare, stadsplanerare, byggföretag och andra aktörer – att delta i planeringsprocessen. Tillsammans skapar de ansvarsfulla stadsplaner och innovativa kvarters- och byggnadsplaner som främjar koldioxidneutralitet och hållbar utveckling.

Energisystemet i kärnan av lösningen

Superkvarterets tillräckliga storlek gör det möjligt att optimera lokal energiproduktion som en del av ett bredare energisystem på stadsnivå. Ett intelligent energisystem med efterfrågeflexibilitet kan optimera elförbrukningen även baserat på priset, vilket i sin tur bidrar till att minska energiförbrukningen och kostnaderna. NSDC-projektet en föregångare NSDC-projektet är ett banbrytande exempel på hur samarbete mel-

EU-vaalet 2024: Invalda från Finland MEP från Finland under perioden 2024-2029

Samlingspartiet

Mika Aaltola
Henna Virkkunen
Pekka Toveri
Aura Salla

Vänsterförbundet

Li Andersson
Merja Kyllönen
Jussi Saramo

SDP

Eero Heinäluoma
Maria Guzenina

Centern

Elsi Katainen
Katri Kulmuni

De Gröna

Ville Niinistö
Maria Ohisalo

Sannfinnländarna

Sebastian Thynkkynen

SFP

Anna-Maja Henriksson

VECKANS CITAT

Johanna Tuukkanen
Redaktör
Erikoislääkäri-tidningen
2/24

Patienten mår inte bra

Social- och hälsovårdsreformen och kriskommunikationen och den politisk-ideologiska lagstiftningsmanövreringen i anslutning till den har flyttat uppmärksamheten från människornas hälso- och sjukvård till servicesystemet och dess problem. Vi hanterar nu olika köer och vi använder deadlines för att följa upp resultatet av vår verksamhet. Det talas (lyckligtvis) om behandlingens effektivitet, men det finns få verktyg för att mäta den. Patienten har blivit ett nödvändigt ont i systemets hjul, en distraktion, och vi lägger enormt mycket tid och resurser på att avvisa patienter. För att citera professor i allmänmedicin Päivi Korhonen: »Vi har skapat ett patientförebyggande system med alla knep i världen«. Diskussionen om patientnärlighet har blivit liggande i hörnen av seminarierummen, och den organisationsbaserade verksamhetskulturen blomstrar i välfärdsområdena.

lan den privata och den offentliga sektorn kan påskynda den koldioxidneutrala omställningen. Projektets resultat kan utnyttjas inte bara i Tammerfors utan också i andra finska städer och internationellt.

**De, som vet litet
mera
är
De, som läser
Wasa Dagblad**

Liftens priser förenhetligas: Det blir enklare och tydligare att köpa biljetter

Från och med 1.7.2024 blir Vasaregionens kollektivtrafik Liftis mer enhetlig och kundvänlig. Syftet är att förenkla biljettköp och göra det mer transparent för alla passagerare.

För närvarande varierar priset på en enkelbiljett beroende på betalningsmetod. Till exempel kostar en mo-bilbiljett i Waltti-appen 3,00 €, medan den billigaste biljetten med resekort kostar 1,33 €. Resan kan också betalas med kontaktlös betalning (1,50 €), kontant (2,00 €) eller partnerappar (1,50 € – 3,00 €).

Enligt förslaget ska alla betalningssätt, utom kontanter, betala för en enkelresa i zon A till samma pris i zon A från och med 1.7.2024. I det här fallet är priset 1,70 €. Biljettpriset för kontant betalning höjs till 2,20 euro.

– Vi vill göra prissättningen tydligare och mer kundvänlig, säger Anastasia Backlund, expert på kollektivtrafik. ”Efter ändringen är bussbiljet-

terna fortfarande de billigaste i Finland.”

Harmoniserade priser: Vuxen A-zon: 1,70 € (alla betalningsmetoder utom kontanter)

Vuxen enkelresa zon A (kontanter): € 2.20

Barn och ungdomar under 17 år: 50% rabatt på vuxenbiljetter

Grupprabatt (minst 10 personer): 30 % rabatt på vuxenbiljetter

Ändringarna träder i kraft 1.7.2024.

Stadskärnan blomstrar när de tomma affärskalerna minskar och nya företag öppnar

Vasa har äntligen vänt! En färsk rapport från Living City Centres visar att livskraften i Vasa centrum har börjat öka. Antalet tomma affärskalerna har minskat dramatiskt och antalet affärer som är öppna på vardagar har ökat jämfört med förra året.

Den glada nyheten placerar Vasa på sjätte plats i en jämförelse av 34 städer! Invånarnas och företagarnas hårda arbete belönas äntligen och Vasas hjärta klappar starkt igen.

Metoden som utvecklats av Levande stadscentrum har följt upp stadscentrumens livskraft sedan 2015. I år deltog 34 städer i undersökningen, och Vasas uppgång till sjätte plats är en betydande prestation.

Vad är hemligheten bakom Vasas framgång? Det är svårt att säga säkert, men flera faktorer har sannolikt bidragit till denna vändning. Stadens satsningar på att utveckla stadskärnan, kampanjer för att locka nya företag och samarbete med företagare har sannolikt

bidragit på ett betydande sätt.

Universitetens antagningsprov förnyas 2025

ansökan till flera utbildningsområden blir enklare

Från och med år 2025 kommer universitetens antagningsprov att genomgå en betydande förnyelse, vilket gör det enklare för sökande att ansöka till flera utbildningsområden och olika universitet. Då kommer det att finnas nio nationella antagningsprov, med vilka man kan söka till olika utbildningar vid olika universitet. Samtidigt kommer tidsschemat för antagningsproven att anpassas så att de som väljs ut baserat på sina betyg inte längre behöver förbereda sig för eller delta i antagningsprov.

Universitetens rektorsråd UNIFIs utbildningsprorektor har lagt fram ett förslag om ett nytt antagningsprovsystem för universitetens studentantagningar från och med 2025. Förslaget syftar till att minska antalet antagningsprov från cirka 120 till nio. Varje universitetsutbildning bestämmer själv om de ska använda de nationella antagningsproven för sina studentantagningar, och antagningskriterierna publiceras på studieinfo.fi senast i slutet av oktober.

”Många utbildningsområden har redan lång erfarenhet av att välja studenter genom gemensamma antagningsprov. Samarbetet kring antagning har visat sig öka utbildningsjämlik-

heten, tillgängligheten till högre utbildning och regional rörlighet,” säger Marja Sutela, ordförande för UNIFIs utbildningsprorektorsnätverk.

Reformens mål är att minska den belastning som sökande upplever och att ge dem en verklig möjlighet att ansöka till flera olika utbildningsområden och universitet. Sökande kommer att kunna ange sex olika alternativ på sina ansökningsblanketter, men i praktiken har det varit omöjligt att förbereda sig för och delta i upp till sex olika antagningsprov. Med reformen kommer universitet att åtgärda denna brist genom att låta sökande ansöka till alla önskade utbildningar med ett enda antagningsprov och se till att inga prov äger rum samtidigt.

Reformen gäller antagningsproven för de utbildningar som ingår i den andra gemensamma ansökningsomgången på våren 2025. De nya nationella antagningsproven kommer att betona de sökandes förmåga att förstå och tillämpa provtillfället. Mängden förberedande material kommer att minskas avsevärt och kommer att publiceras endast några dagar före proven, vilket innebär att sökande inte behöver börja förbereda sig innan resultaten från betygsantagningen har tillkännagetts.

Varje av de nio antagningsproven kommer att mäta sådana kunskaper och färdigheter som är centrala för alla de utbildningsområden som ingår i provet. Vissa antagningsprov kommer också att innehålla specifika avsnitt för vissa områden, där särskilda färdigheter som behövs för dessa utbildningar mäts.

Finlands universitet inledde utvecklingsprojektet för studentantagningar år 2022 på initiativ av

EVENEMANG

LMAJOEN MUSIIKKIJUHLAT

ARMI OOPPERA
7.6.-16.6.24
Lilli Paasikivi
musiikkijuhlat.fi

PRIDE-veckan i Vasa och Korsholm 10-16.6.24

<https://www.regnbagsallians.fi/>

VASA AIR SHOW 15.-16.6.

Finlands största flyguppvisning 2024!
Finlands Flygförbunds huvud-flyguppvisning Flyguppvisningen arrangeras av ett team av Vasa Flygklubbs proffs. Vår organisation är redo att göra ditt deltagande framgångsrikt. Finlands Luftfartsförbunds (SIL) årliga huvudflyguppvisning är också flygvapnets, arméns och Gränsbevakningsväsendets huvudflyg-uppvisning. Flyguppvisningen ordnas i samarbete med Finlands mest erfarna flyguppvisningsarrangörer, som har erfarenhet av att arrangera 20 internationella flyguppvisningar i Finland, Europa och Asien.
<https://vaasaairshow.fi/fi/etusivu>

KALEVALASPELEN detta år i Vasa 27-30.6.2024

FM-tävlingen i friidrott, Kalevaspelen, är ett av de främsta nationella idrottsevenemangen i Finland.
<https://kk2024.fi/>

VAASA FOOTBALL CUP

5.-7.7.2024
<https://www.wasafootballcup.com/>

"HERÄTTÄJÄJUHLAT" I VASA 5.-7.7.2024

I sommar arrangeras Vasas andra uppväckelsefestival, hela 60 år efter den senaste händelsen.

Dagarnas motto är "Ge vind i seglen". Festivalområdet ligger mitt i centrum, tillsammans med många hotell och restauranger, vilket gör det enkelt att ta sig runt till fots eller med cykel. I Vasa är du verkligen vid havet, eftersom avståndet från torget till stranden endast är några hundra meter. En lugn kvällspromenad längs stranden, ett besök i lekparken eller utforskande av stadens magnifika kulturutbud kan enkelt göras i omedelbar närhet av festivalområdet.
"Körttiradio" sänder program dygnet runt under dagarna

PÖRTOM HEMBYGDSMUSEUM

Sommarmarknaden söndagen den 7 juli kl 10 -15. Kesämarkkinat sunnuntaina 7.7.2024 klo 10 -15.

På museiområdet finns ett tjugotal försäljare. Museovaluella perinteisesti parikymmentä myyntipöytä.
Klimpsoppa från kl 11.00. Klimppisoppa tarjolla klo 11.00 alkaen.
Kaffeservering. Kahvitarjoilu.

TANGOMARKKINAT 40 år

10-14.7.2024
Seinäjoki
<https://www.tangomarkkinat.fi/>

VETERANTRAKTORIDAG I MALAX

Traktorutställning 20.07.2024 kl. 10.00-17.00
i Kråkbacken

<https://malaxveterantraktor.fi/>

LOHTAJAN KIRKKOMUSIIKKIJUHLAT

23-28.7.2024
www.kirkkomusiikkijuhlat.fi

KORSHOLM MUSIC FESTIVAL

Tjuvstart-Varaslähtö-Early Start
23.7.24 kl 19.30
Trefaldighetskyrkan i Vasa
"POHJALAISIA"-stumfilm, Jimi Järvinen orgel
www.korsholmmusicfestival.fi

KORSHOLM MUSIC FESTIVAL

24.7 - 31.7.24
www.korsholmmusicfestival.fi

VAASA FESTIVAL

1-3.8.2024
<https://vaasafestival.fi/>

TOVE TEUVALLA-OPERA

Östermark kyrka .Teuvan kirkko
3.8.24 - 11.8.2024
3.8. jl 18
4.8. kl 15
8.8. kl 19
9.8. kl 19
10.8. kl 15
11.8. kl 14
<https://www.korsholmmusicfestival.fi/tove-teuvalla/operan-tove-teuvalla>

WASA FUTURE FESTIVAL

5-10.8.2024
Wasa Future Festival 2024 kommer att äga rum den 5-10 augusti. Evenemanget samlar kunniga och motiverade personer från näringslivet, universiteten, de regionala beslutsfattande organen och minsterkärerna för att fokusera på att lösa problem i Vasa och runt om i Finland. Festivalen täcker teman som sträcker sig från industriella innovationer till kulturella aspekter och erbjuder en plattform för samarbete och problemlösning. Evenemanget kan följas på Wasa Future

Festivals YouTube-kanal.

Wasa Innovation Center Gerbyvägen 18
65230 Vasa
<https://wasafuturefestival.fi/>

VAASAN MARSSI

9.-11.8.2024
Vaasan Kävelyklubi ry/ryf
www.vaasanmarssi.fi

KONSTENS NATT- TAITEIDEN YÖ

15.8.2024
Men redan nu kan man börja planera olika evenemang, anmälan för denna har öppnats.

VASA STADSTEATER

12.9.2024 saa ensi-iltansa klassikkomusikaali Cabaret, joka on tarina elämäntähtäjästä ihmistä vuosien 1929-1930 Berliinin sykkeessä. Nuori amerikkalainen kirjailija Clifford Bradshaw etsii itseään, ihanoi vapaata maailmaa. Englantilainen kabareelaulaja Sally Bowles nauttii asemastaan Kit Kat Klubin rakastettuna päättäenä. Heidän kohdatessaan käynnistyvä musikaalin tarina.

VAASA LITTFEST

tila - tillstånd
13.-17.11.2024
vaasa.fi/littfest

RUSK

19-23.11.24
Jakobstad
Längtans skönhet
Internationell kreativitet den mörkaste tiden på året
ruskfestival.fi

TIKANOJA

ÅRETS KONSTHÄNDELSE I VASA!

EERO JÄRNEFELTS UTSTÄLLNING öppnar den 23.11.24

KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Copernicus: Maj 2024 - Varmaste månaden någonsin - 12 heta månader i rad

Jordens feber fortsätter obehagligt. Maj 2024 har utsetts till den varmaste majmånaden någonsin registrerad, enligt Copernicus Climate Change Service (C3S). Denna brännande utveckling är bara det senaste kapitlet i en oroande trend: maj markerar den 12:e månaden i rad där globala temperaturer har slagit rekord.

Dessa nyheter kommer samtidigt med den årliga till decennala prognosen för klimatförutsägelser från Världsmeteorologiska organisationen (WMO) och Storbritanniens meteorologiska kontor. Deras rapport, som släpps samtidigt, målar en oroande bild för den närmaste framtiden. Den förutspår att minst ett av de kommande fem åren troligen kommer att överträffa 2023 och bli det varmaste året någonsin registrerat.

Betydelsen av dessa fynd

Rekordsträckan kan verka chockerande, men för klimatforskare som Carlo Buontempo, direktör för C3S, är det en oundviklig konsekvens av en varmare planet. Även om denna specifika sträcka till slut kommer att ta slut, är den större bilden dystert: det finns inga tecken på att den övergripande trenden vänds. Denna oöverträffade situation belyser vikten av klimatövervakning. De data som samlas in av C3S spelar en avgörande roll för att informera om åtgärder. Ironiskt nog kan dessa "varmaste månader" betraktas som "kalla" i framtiden om vi lyckas drastiskt minska utsläppen av växthusgaser.

En uppmaning till handling

FN:s generalsekreterare António Guterres understryker allvaret i situationen. Han betonar det dystra budskapet som vår planet sänder: rekordhöga temperaturer är en dystert verklighet med allvarliga konsekvenser. Vi befinner oss i en kritisk tidpunkt, betonar Guterres,

och omedelbara åtgärder är av yttersta vikt.

Utöver Rubrikerna: Viktiga data

Den globala genomsnittliga ytlufttemperaturen i maj 2024 var 0,65°C högre än 1991-2020 års medelvärde. Detta markerar den 11:e månaden i rad som överstiger 1,5°C över förindustriella nivåer (sedan juli 2023).

Den globala genomsnittliga temperaturen under de senaste 12 månaderna (juni 2023 - maj 2024) är den högsta som någonsin registrerats: 0,75°C högre än 1991-2020 års medelvärde och svindlande 1,63°C över förindustriella nivåer. Data från Copernicus och WMO-UK Met Office-rapporten kommer att användas för att informera ett stort klimatuttalande av FN:s generalsekreterare Guterres. Detta understryker vikten av vetenskapliga bevis för att driva globala åtgärder mot klimatförändringar.

KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Stora städer mycket hetare än omgivande landsbygd – En växande fara med klimatförändringarna

Städer, särskilt stora sådana, blir allt varmare än sina omgivande landsbygdsområden. Detta fenomen, känt som "urban heat island effect" eller "stadens värmeö", innebär att temperaturen i urbana miljöer kan vara betydligt högre än på landsbygden.

Konsekvenserna är allvarliga och kan påverka människors hälsa negativt, bland annat genom att öka risken för hjärt- och kärlsjukdomar, luftvägsproblem och värmeslag. Med klimatförändringarna som hotar vår planet blir problemet med städernas värmeö alltmer akut.

Anledningen till värmeöns är den artificiella infrastrukturen och de mänskliga aktiviteter som präglar städer. Jämfört med landsbygden, som ofta täcks av gräs, grödor, buskar eller skog, har urbana områden en betydligt större andel

asfalterade ytor. Vegetation hjälper till att kyla ner luften, medan asfalt och betong däremot absorberar värme, vilket leder till temperaturökningar. Dessutom bidrar byggnader och smala gator till att fånga värme genom att begränsa luftflödet. Även mänskliga aktiviteter, som uppvärmning av byggnader och bilkörning, ger upphov till ytterligare värme i stadsmiljön.

Sammantaget leder alla dessa faktorer till en urban värmeö-effekt, som är som mest påtaglig under natten. Då kan temperaturen i städer vara upp till 10°C högre än på landsbygden. Detta beror på att värmen som lagrats i byggnader och vägar under dagen avges under natten.

Effekten är särskilt tydlig i större städer. Exempelvis registreras regelbundet temperaturer i centrala London och Paris som är cirka 4°C högre än i omgivande landsbygd på natten. Både dessa städer, liksom många andra runt om i Europa och värl-

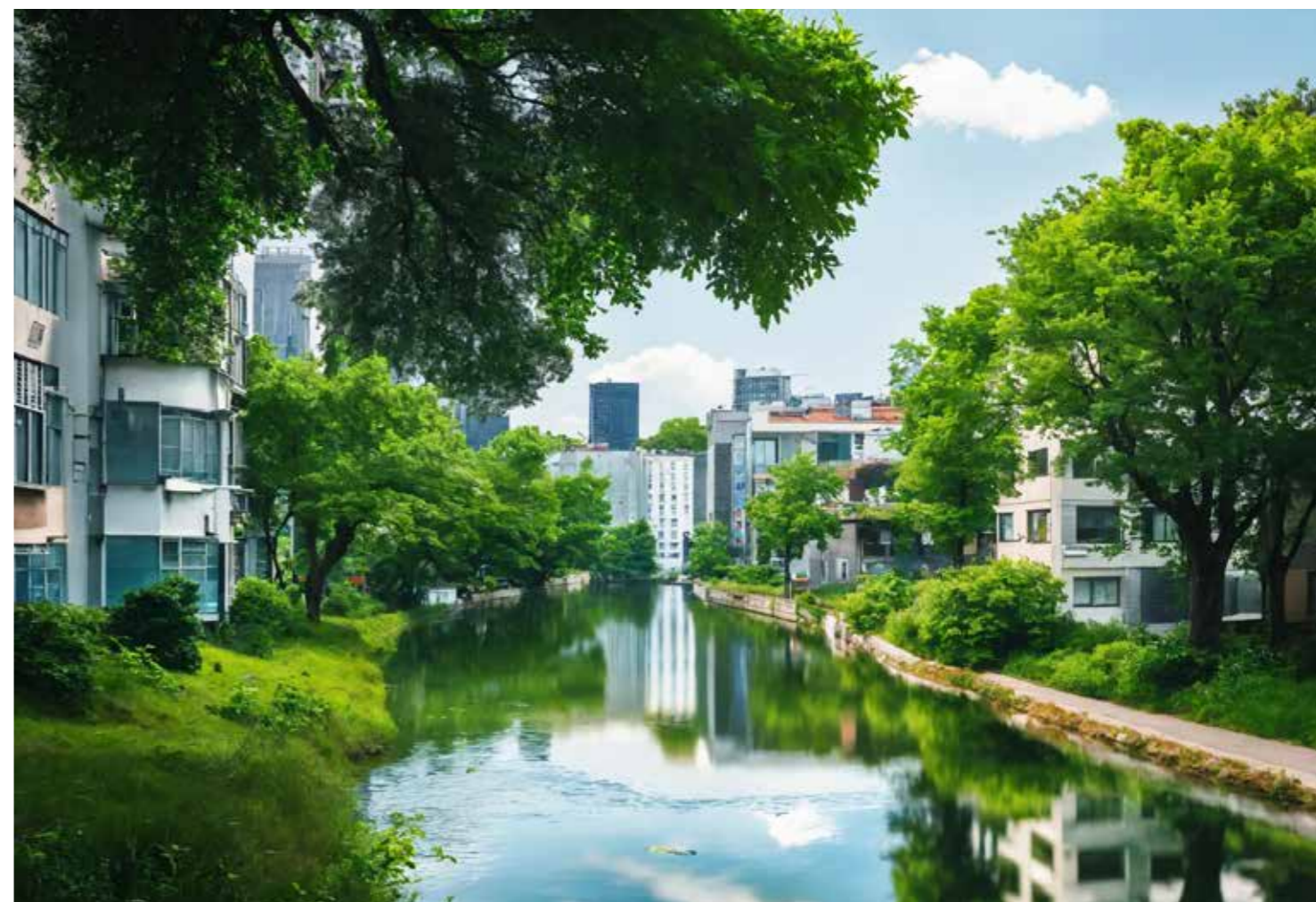
den, upplever värmepåfrestningar som leder till folkhälsoproblem.

För att hantera detta växande problem arbetar stadsplanerare och lokala myndigheter med att utveckla strategier för att minska värmepåfrestningen i städer. Lösningarna kan innefatta att öka andelen så kallad grönblå infrastruktur. Exempel på detta är ökad vegetationsäckning, till exempel genom gröna tak, och mer vattenytor. För att kunna genomföra dessa förändringar behöver man dock först skaffa sig en detaljerad bild över hur temperaturen varierar inom de urbana miljöer som man ansvarar för.

Att hantera städernas värmeö är en viktig del av arbetet för att göra städer mer hållbara och hälsosamma att leva i, särskilt med tanke på de framtida klimatförändringarna. Genom att minska värmepåfrestningen kan vi skapa en bättre livskvalitet för invånarna och samtidigt bidra till en mer hållbar framtid. (KÄLLA: C3S)

Var skulle Du vilja bo?

SPÅRVAGNAR

Tatra KT4-spårvagnar i Tallinn

Tallinn, Estlands huvudstad, är känd för sin pittoreska medeltida arkitektur, sitt vibrerande kulturliv och sitt effektiva kollektivtrafiksystem. Bland de spårvagnar som pryder denna historiska stads gator har Tatra KT4 en särskild plats. Dessa spårvagnar, med sin distinkta design och anrika historia, har blivit en integrerad del av Tallinns kollektivtrafikenät.

Historisk bakgrund

Tatra KT4-spårvagnarna tillverkades av ČKD Tatra i Tjeckoslovakien, främst under 1970- och 1980-talen. KT4-modellen designades som ledade spårvagnar för att kunna navigera de skarpa hörnen och smala gatorna som är vanliga i många östeuropeiska städer. KT4-spårvagnarna har en unik tvådelad design, sammanlänkad med en flexibel led, vilket ger dem bättre manövrerbarhet.

Tallinn fick sina första KT4-spårvagnar i slutet av 1970-talet. Dessa spårvagnar blev snabbt en vanlig syn på stadens gator och uppskattades för sin robusta konstruktion och pålitliga prestanda. Under årtionena har de genomgått olika uppgraderingar och renoveringar för att hålla jämna steg

med moderna standarder och säkerställa passagerarnas komfort.

Design och funktioner

Tatra KT4-spårvagnen kännetecknas av sin ledbusskropp, uppdelad i två sektioner. Denna design förbättrar inte bara spårvagnens förmåga att hantera komplexa stadstrutter utan ökar även dess passagerarkapacitet. Varje sektion av spårvagnen har en uppsättning dörrar, vilket underlättar enkel in- och utstigning för passagerarna. Spårvagnarna är utrustade med bekväma sittplatser och gott om ståplats, vilket gör dem lämpliga för både korta stadsresor och längre resor genom Tallinn.

Ursprungligen hade KT4-spårvagnarna ett traditionellt styrsystem med manuell acceleration och bromsning. Många enheter har dock moderniserats med mer avancerade elektroniska styrsystem, vilket förbättrar energieffektiviteten och driftsäkerheten. Moderniseringsinsatserna har också inkluderat uppgraderingar av interiören med bättre belysning, nya sittarrangemang och förbättrade tillgänghetsfunktioner för att tillgodose passagerare med nedsatt rörlighet.

Roll i Tallinns kollektivtrafik

Tatra KT4-spårvagnarna har spelat en viktig roll i utvecklingen av Tallinns kollektivtrafiksystem. De trafikerar flera viktiga linjer

över hela staden, vilket förbinder bostadsområden med kommersiella och historiska centra. Spårvagnarna är en väsentlig del av Tallinns integrerade kollektivtrafikenät, som inkluderar bussar, trådbussar och moderna låggolvsspårvagnar.

Trots införandet av nyare spårvagnsmodeller förblir KT4-spårvagnarna populära bland både lokalbefolkningen och turister. Deras distinkta utseende och historiska betydelse tillför en nostalgisk charm till Tallinns gator. Många invånare har kära minnen av att åka dessa spårvagnar, vilket gör dem till en bestående symbol för stadens urbana landskap.

Bevarande och framtid

När Tallinn fortsätter att modernisera sitt kollektivtrafiksystem görs ansträngningar för att bevara Tatra KT4-spårvagnarna som en del av stadens kulturarv. Vissa enheter har restaurerats och hålls i ursprungligt skick, tjänande som historiska utställningar eller körs på särskilda kulturarvslinjer. Dessa insatser säkerställer att framtida generationer kan uppskatta den ingenjörskonst och design som definierade en era av urban transport.

Tatra KT4-spårvagnarna är också ett bevis på motståndskraften och anpassningsförmågan hos Tallinns kollektivtrafiksystem. De har framgångsrikt navigerat övergån-

gen från sovjetisk infrastruktur till moderna europeiska standarder, vilket visar deras hållbarhet och praktiska värde.

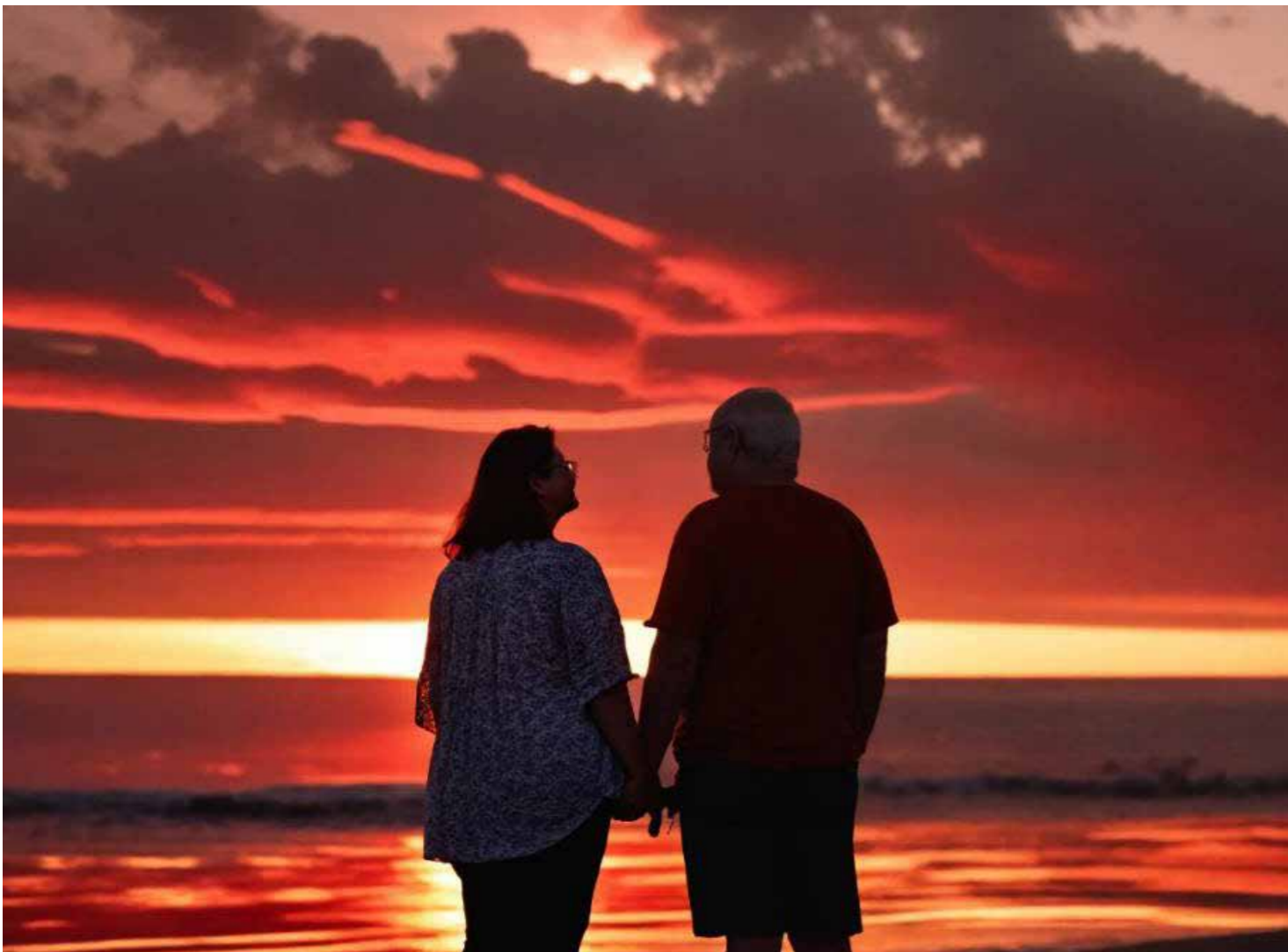
Tekniska specifikationer för KT4 spårvagnen

Längd 18,1 meter
Bredd 2,2 meter
Höjd 3,1 meter
Dörrar 4
Hastighet (max) 65 km/h (40 mph)
Vikt 19.900 kg
Motorer 4 x 40 kW

Sammanfattning

Tatra KT4-spårvagnarna i Tallinn är mer än bara ett transportmedel; de är en rörlig del av historien. Deras fortsatta närvaro på Tallinns gator är en hyllning till deras robusta design och stadens engagemang för att bevara sitt rika kulturella och teknologiska arv. Oavsett om du är en daglig pendlare eller en besökare som utforskar Tallinn, erbjuder en tur med en Tatra KT4-spårvagn en unik inblick i stadens förflutna och nutid, som sömlöst blandar tradition med framsteg.

Allt vad Du någonsin velat veta om typ II diabetes - del 1

”Hur vanlig är den här sjukdomen?”

Ungefär var 10 finländare har typ II diabetes, en del utan att veta om det. Vi kommer att publicera en omfattande artikelserie om denna sjukdom. Då Du har läst dessa artiklar vet Du absolut allting som är värt att veta om detta. Artikelserien bygger till en del på artikeln i ”God Medicinsk Praxis” som publicerades i våras av läkarföreningen Duodecum.

Förekomst

Typ 2-diabetes är en snabbt växande sjukdom som påverkar allt fler människor världen över. Det som är särskilt oroande är att allt yngre personer drabbas, och i synnerhet inom afrikanska och asiatiska befolkningsgrupper diagnostiseras sjukdomen redan hos unga eller barn.

Viktiga siffror och fakta:

FinDM-studien: År 2017 drabbades

98 personer under 20 år av typ 2-diabetes i Finland. Denna information baseras på FinDM-studien, som täcker alla diabetiker identifierade i hälsovårdsregistret från 1964 till 2017.

FPA register: I slutet av 2022 fick totalt 381 167 personer diabetesläkemedel med särskild ersättning i Finland, varav 22 709 personer hade påbörjat behandlingen samma år. Antalet särskilda ersättningsrättigheter har ökat med cirka 2 % per år under perioden 2019–2022. Anta-

let nya särskilda ersättningsrättigheter har dock minskat sedan 2012 och hållit sig stabilt de senaste fem åren.

Diabetesregistret: I slutet av 2022 fanns det totalt 378 898 personer med diagnosen typ 2-diabetes i Finland.

Alla som har diabetes använder inte läkemedelsbehandling, och alla som använder läkemedelsbehandling omfattas inte av FPA särskilda ersättning. Detta innebär att det verkliga antalet personer med diabetes sannolikt är ännu högre än vad registren visar.

Screening och diagnos:

Många diabetiker är inte medvetna om sin sjukdom. I befolkningsundersökningen Hälsa i Finland 2023 konstaterades att 3,4 % av männen och 2,7 % av kvinnorna som inte tidigare hade en diabetesdiagnos hade en blodglukosnivå som indikerade diabetes. Detta innebär att ungefär var femte diabetesfall tidigare var odiagnostiserat.

Aktiv screening med hjälp av risktester och glukosbelastningstest verkar ha minskat antalet odiagnostiserade fall. Mellan 2017 och 2023 ökade dock andelen odiagnostiserad diabetes bland kvinnor i pensionsåldern.

När de odiagnostiserade fallen tas med i beräkningen var förekomsten av diabetes bland män över 20 år uppskattningsvis 14,1 % och bland kvinnor 10,8 %. Diabetes är särskilt vanligt bland äldre: 26 % av männen och 23 % av kvinnorna över 65 år hade diabetes.

Risikfaktorer

Övervikt är den viktigaste riskfaktorn för typ 2-diabetes. I befolkningsundersökningen Hälsa i Finland 2023 konstaterades att det genomsnittliga BMI för män över

20 år var 27,9 kg/m² och för kvinnor 27,7 kg/m². Av männen var 27 % och av kvinnorna 30 % feta (BMI över 30 kg/m²).

En av de främsta orsakerna till ökningen av övervikt är minskad fysisk aktivitet. Detta är särskilt oroande bland barn och ungdomar, vars motion bör ägnas särskild uppmärksamhet.

Dessutom har många psykosociala faktorer, såsom långvarig stress, sömnproblem och depression, samt socioekonomiska belastningsfaktorer en koppling till utvecklingen och progressionen av typ 2-diabetes.

Kommentar

Den ökande förekomsten av typ 2-diabetes är en allvarlig folkhälsoutmaning som kräver ett omfattande tillvägagångssätt för både förebyggande och behandling. Särskilt förebyggande åtgärder, såsom ökad motion och främjande av hälsosamma levnadsvanor, är avgörande. Samtidigt är det viktigt att förbättra screening och diagnostik för att upptäcka och behandla sjukdomen så tidigt som möjligt.

HÄLSA

Stadsträdgårdsskötsel inomhus förbättrar immunförsvar och hudhälsa

En nyligen publicerad studie har avslöjat att stadsträdgårdsskötsel inomhus kan stärka immunregleringen och diversifiera hudens mikrobiom. Denna studie, ledd av Mika Saarenpää och hans kollegor, undersöker hur odling inomhus i mikrobrik jord kan påverka hälsan positivt, särskilt under vintermånaderna när naturlig exponering för miljöbakterier är låg.

Bakgrund till studien

Studien involverade friska vuxna stadsbor som deltog i inomhusodling. Deltagarna delades in i två grupper: en grupp använde mikrobrik jord medan den andra använde visuellt liknande men mikrobfattig jord. Deltagarna uppmanades att dagligen övervaka, skörda och konsumera de odlade produkterna under en månad.

Viktiga fynd

Ökad mångfald i hudens mikrobiom: Deltagarna som odlade i mikrobrik jord visade en signifikant ökning i mångfalden av hudens mikrobiom. Detta omfattade fem bakteriefyla och en bakterieklass som är viktiga för hudhälsan och immunförsvaret.

Förbättrad immunrespons:

Studien visade en ökning av antiinflammatoriska cytokinen interleukin 10 (IL-10) i blodet hos deltagarna som använde mikrobrik jord. Denna cytokin är viktig för att reglera immunförsvaret och förebygga inflammatoriska sjukdomar.

Inga förändringar i kontrollgruppen:

Deltagarna som använde mikrobfattig jord visade inga signifikanta förändringar i hudens mikrobiom eller cytokinnivåer, vilket betonar betydelsen av mikrobiell mångfald i odlingsjord.

Hög tillfredsställelse och engagemang:

Båda grupperna rapporterade hög tillfredsställelse med odlingsupplevelsen och uttryckte en önskan att fortsätta odla i framtiden. Detta tyder på att inomhusodling är både fördelaktig och njutbar och lätt att integrera i dagliga rutiner.

Hälsoeffekter

Studien stödjer hygien- och biodiversitetshypoteserna, som föreslår att regelbunden exponering för miljöbakterier kan förbättra immunregleringen och minska risken för immunsjukdomar, som allergier. Genom att diversifiera hudens mikrobiom och förbättra immunresponsen kan inomhusodling i stadsmiljöer erbjuda ett förebyggande tillvägagångssätt för dessa hälsoproblem.

Rekommendationer

Baserat på studiens resultat rekommenderar forskarna följande:

Främja inomhusodling:

Uppmuntra odling inomhus året runt i stadsmiljöer för att öka exponeringen för fördelaktiga mikrober och stödja immunhälsan. Detta kan vara särskilt fördelaktigt i förskolor, skolor, kontor och äldreboenden.

Använd mikrobrik jord:

Se till att jorden som används för odling är rik på fördelaktiga mikrober för att maximera hälsoeffekterna. Detta kan uppnås genom att använda komposterad jord eller tillsätta mikrobiella tillskott.

Utbilda om mikrobernas fördelar:

Öka medvetenheten om mikrobernas roll i immunreglering och allmän hälsa. Genom att tillhandahålla information och resurser kan fler motiveras att delta i inomhusodling.

Fortsätt forskning:

Fortsätt att undersöka långsiktiga effekter av inomhusodling på immunhälsan och undersök dess potentiella fördelar för olika befolkningsgrupper, inklusive de med nedsatt immunförsvar.

Slutsatser

Studien visar att stadsträdgårdsskötsel inomhus kan vara ett praktiskt och effektivt sätt att förbättra hälsan genom att diversifiera hudens mikrobiom och stärka immunförsvaret. När fler människor blir medvetna om dessa fördelar kan inomhusodling bli en populär och hälsofrämjande aktivitet i stadsområden.

Original article: Urban indoor gardening enhances immune regulation and diversifies skin microbiota — A placebo-controlled double-blinded intervention study

Mika Saarenpää a b, Marja I. Roslund b, Noora Nurminen c, Riikka Puhakka a, Laura Kummola c, Olli H. Laitinen c, Heikki Hyöty c, Aki Sinkkonen b
<https://doi.org/10.1016/j.envint.2024.108705>

MUSEER

Museerna stängda måndagar och tisdagar

I enlighet med Vasa stads ekonomiska balanseringsprogram kommer stadens museer att vara stängda måndagar och tisdagar från och med juni.

Ändringen träder i kraft den 1 juni 2024.

Museerna i Vasa som berörs av förändringen är:

Österbottens museum

Tikanoja konsthem

Kuntsi museum för modern konst

Gamla Vasa museum

Tidigare har museer bara varit stängda på måndagar, men nu förblir de stängda på tisdagar också. Denna förändring är en del av ett

bredare åtgärdsprogram som syftar till att balansera ekonomin i Vasa stad. Målet är att uppnå besparingar på cirka 40 miljoner euro under åren 2024–2027.

De nya öppettiderna för museerna från onsdag till söndag är följande:

Kuntsi Museum of Modern Art:

10.00 till 17.00

Österbottens museum: 10.00–17.00

Tikanoja konsthem: 10.00–17.00

Gamla Vasa museum: 10.00–17.00

(öppet 1 juni–31 augusti 2024)

Vasa stad beklagar de eventuella olägenheter som de nya öppettiderna kan medföra för boende och besökare och tackar för er förståelse

under åtgärderna för att balansera ekonomin. Museerna välkomnar alla att besöka under öppna dagar och utforska stadens rika kulturarv och konstsamlingar.

Andra museer:

Vasa krigsveteranmuseum:

Sommaröppet 4.6. från tisdag – fredag 10 – 12 och 13 – 14, lördag 10 – 14.

Vasa sjöfartsmuseum:

Öppen 20.5-23.8.2024 mån-fre kl. 11.30-18.00.

KYRKOMUSIK

Musik i Trefaldighetskyrkan sommaren 2024

Aftonmusik

ons 5.6 kl. 19.30 Trefaldighetskyrkan
Klassisk musik i sommarkvällen. Exploring Bach. Karolin Wargh orgel och Carolina Bjon barockcello.

Aftonmusik

ons 12.6 kl. 19.30 Trefaldighetskyrkan
Klassisk musik i sommarkvällen. Musik för en stund. Mariam Junolainen harpa och Vladimir Reshetko cello.

Aftonmusik

ons 19.6 kl. 19.30 Trefaldighetskyrkan
Klassisk musik i sommarkvällen. Från ringa bäckar till en mäktig flod. Liisa Aaltola orgel.

Aftonmusik

ons 26.6 kl. 19.30 Trefaldighetskyrkan
Klassisk musik i sommarkvällen. Orgelkraft och cellons charm. Seeli Toivio sång, cello och Pauliina Hyry piano, orgel.

Aftonmusik

ons 3.7 kl. 19.30 Trefaldighetskyrkan
Klassisk musik i sommarkvällen. Bach to You. Jouni Somero piano.

Aftonmusik

ons 10.7 kl. 19.30 Trefaldighetskyrkan
Klassisk musik i sommarkvällen. Toner i sommarkvällen. Valtteri Tuomisto sång, piano, orgel och Loviisa Tuomisto orgel, piano, sång.

Aftonmusik

ons 17.7 kl. 19.30 Trefaldighetskyrkan

kan

Klassisk musik i sommarkvällen. Ung kraft. Albert Sahlström violin, Saima Malmivaara cello och Isabella Pätiälä, piano.

Aftonmusik

tis 23.7 kl. 19.30 Trefaldighetskyrkan
Klassisk musik i sommarkvällen. PPohjalaisia – Stumfilm och orgelimpromvisation. Jimi Järvinen orgel. Arr. I samarbete med Musikfestspelen Korsholm.

Aftonmusik

ons 7.8 kl. 19.30 Trefaldighetskyrkan
Klassisk musik i sommarkvällen. Romantikens vågor. Monica Heikinus sång, Birgitta Forsman orgel och Pertti Ahonen klarinett.

Musik

Källa: Vasa Svenska Församling

Hitta ro på vägen!

Hitta ro på vägen: En titt på Europas vägkyrkor

I århundraden har kyrkor fungerat som platser för tröst och andlig förnyelse för samhällen. Men i det moderna Europa har ett unikt koncept dykt upp: vägkyrkor. Dessa är kyrkor speciellt designade eller anpassade för att välkomna resenärer och erbjuder en fristad för bön, reflektion eller bara en fridfull paus från resan.

Tyskland: Pionjärlationen

Tyskland anses ha fött vägkyrkans koncept. Den första tros ha öppnat för decennier sedan i Baden-Baden och erbjöd en rastplats för trötta resenärer på Autobahn. Dessa Autobahnkapell, som de ibland kallas, har ofta en distinkt arkitektur, vilket skapar ett visuellt slående landmärke längs motorvägen.

Finlands omfattande nätverk

Finland har tagit emot vägkyrkans koncept med anmärkningsvärd entusi-asm. Med över 200 vägkyrkor utspridda över landet erbjuder de en fristad för resenärer, särskilt under sommarmånaderna. Medan vissa stänger under vintern, förblir några dedikerade öppna året runt och erbjuder en varm och välkomnande plats för alla.

Utöver gränserna: Vägkyrkor blir vanligare

Medan Tyskland och Finland har de mest etablerade nätverken, vinner konceptet med vägkyrkor gradvis mark i andra europeiska länder. Österrike, Ungern och Nederländerna är bara några få exempel där du kan hitta dessa resvänliga gudstjänstplatser.

Finns det vägkyrkor i USA?

För närvarande är konceptet med dedikerade vägkyrkor inte lika utbrett i

USA. Men det finns exempel på kyrkor längs större motorvägar som erbjuder liknande gästfrihet för resenärer. Vissa har anvisade rastplatser eller öppnar sina dörrar för bön och kontemplation. Dessutom har lastbilsstopp ofta kapell eller utsedda lugna utrymmen som vänder sig till resenärer på vägen.

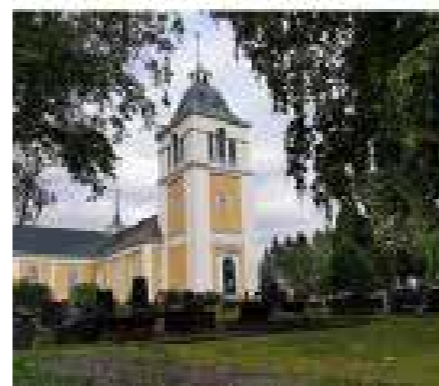
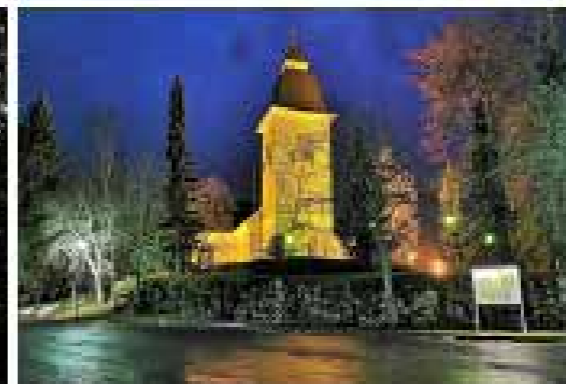
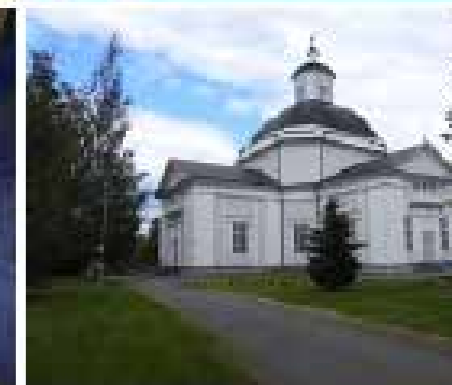
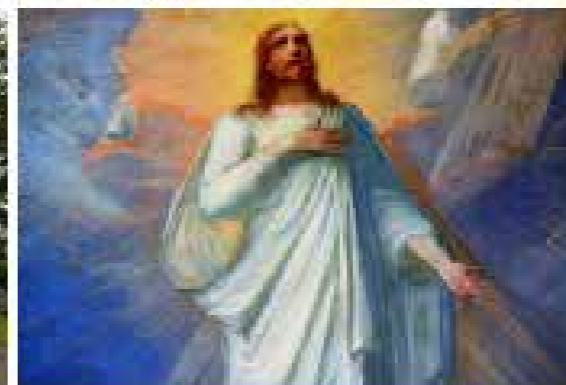
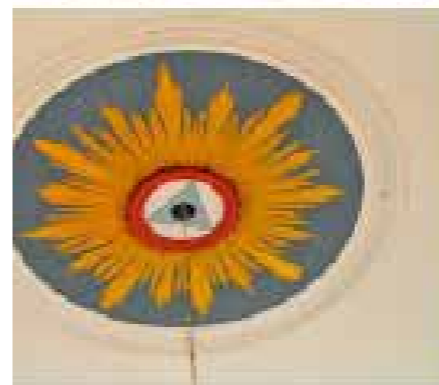
En ledstjärna för den moderna resenären

I en tid med snabba resor erbjuder vägkyrkor en värdefull tjänst. De erbjuder en plats för trötta resenärer att hitta en stunds lugn, återkoppla med sin tro eller helt enkelt uppskatta ett vackert utrymme. Den unika arkitekturen och den välkomnande atmosfären gör dem till mer än bara rastplatser; de är kulturella landmärken och bevis på den varaktiga kraften i andlig förbindelse.

Så här hittar du till vägkyrkan!

I Finland öppnar över 260 vägkyrkor sina dörrar för besökare på sommaren. Många av dessa kyrkor är lättillgängliga genom att följa de vita vägkyrkoskyltarna längs vägkanten. Innan din resa bör du dock ta en titt

på Tiekirkot.fi webbplats, där du kan hitta detaljerad information om vägkyrkor. • Du kan söka efter vägkyrkor med hjälp av kartsökningen och välja din egen sommarlovsrutt för att se vilka kyrkor som faller längs vägen. • Du kan också bläddra i listan över vägkyrkor och söka efter kyrkor enligt plats eller kyrkotyp (trä-, betong- och stenkyrkor). Kyrkans öppettider varierar, så kolla alltid vår hemsida på kyrkans egen sida. De flesta kyrkor är öppna 5.6.–20.8. från 11 till 16, men vissa vägkyrkor betjänar besökare året runt. Kyrkor kan erbjuda gudstjänster samt andra evenemang som konserter och meditation. Finlands första landsvägskyrkor öppnades i början av 1990-talet, till en början i några kyrkor i norra Finland. Idén om kyrkor med öppna dörrar, som har sitt ursprung i Tyskland, har sedan dess blivit utbredd. Både evangelisk-lutherska och ortodoxa kyrkor är med, och nya kyrkor ansluter sig varje år. Dessutom kan du hitta information om Road Churches på Facebook och Instagram på konto @tiekirkot. Följ Road Churches på sociala medier och beundra människors kyrkospotting med hashtaggen #tiekirkko

Lähialueemme tiekirkkoja

Den Helige Nikolaus Kyrka (Vasa)

Den helige Nikolaus kyrka i Vasa är ett fantastiskt exempel på engelsk gotisk arkitektur, designad av arkitekt Carl Axel Setterberg. Kyrkan invigdes den 9 september 1866 (enligt gamla kalendern) till ära av Sankt Nikolaus Undergöraren.

Inredning och inventarier

Kyrkans inredning och inventarier är huvudsakligen gåvor från köpmannen Lisizin samt kyrkliga föremål anskaffade från S Petersburg. Ikonostasen är byggd enligt ritningar av professor G. Solnzev vid S Petersburgs konstakademi. Ljuskronan i kyrksalen är en gåva från Valamo kloster efter våra senaste krig.

Öppet

Öppet: 25.6-2.8.2024, mån-fre kl. 11-16

Gudstjänster

Tis 6.8.2024 kl. 10: Liturgi. Kristi förklaring. Välkommen till gudstjänst!

Adress

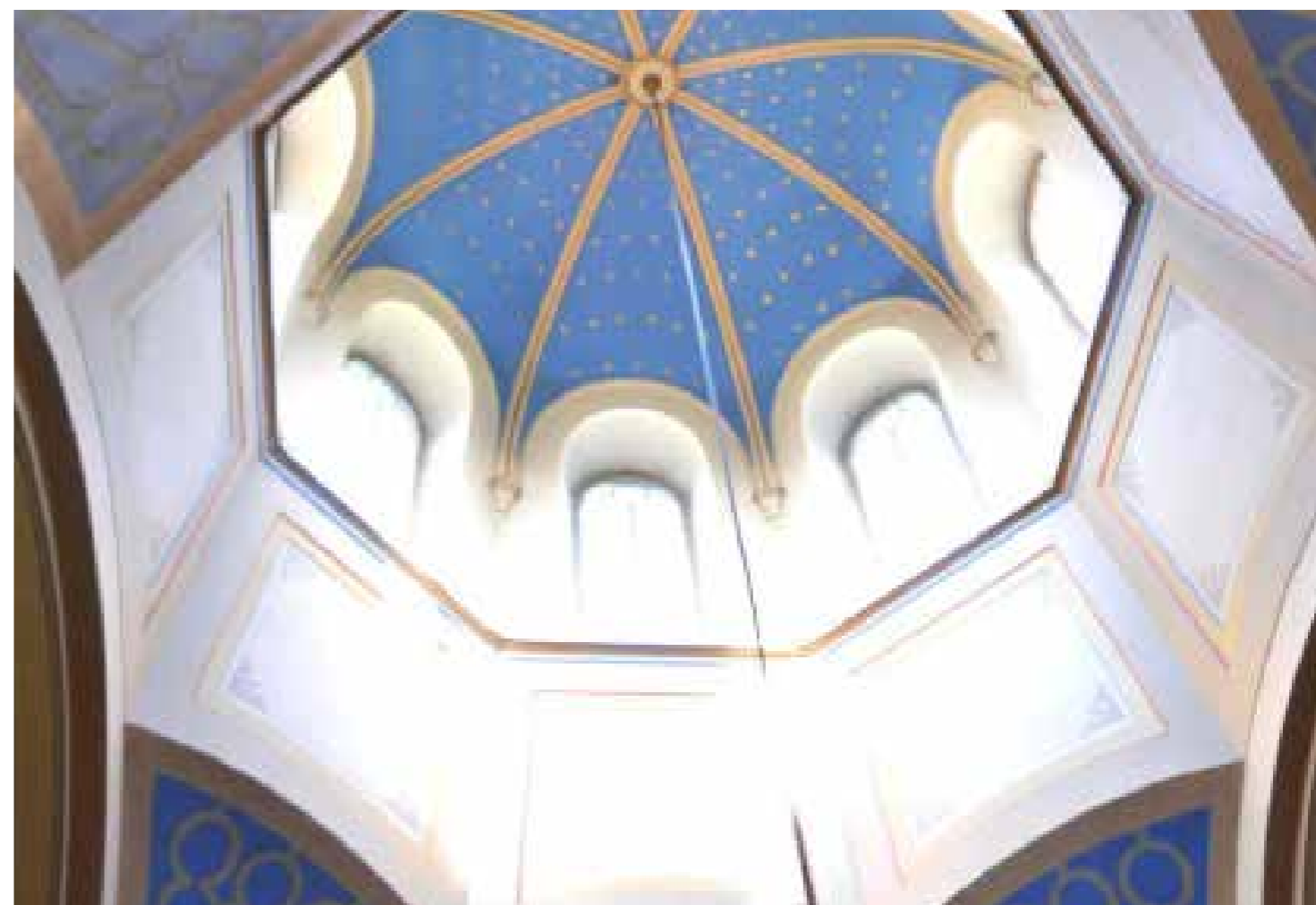
Nikolajgränd 1, 65100 Vasa

Övriga evenemang

Mån 29.7.2024: Korsholms musikfestspel: Pappa Bach och far Mozart

Välkommen att besöka S

Nikolaus kyrka och njuta av dess fridfulla atmosfär och vackra arkitektur!

Oravais kyrka - En historisk pärla

Oravais kyrka, byggd 1796-97, står som ett tidlöst monument över den rika kyrkobyggnadstraditionen i Finland. Ritningarna till kyrkan bygger på ett förslag från den berömde kyrkobyggaren Jacob Rijf från Nykarleby, vilket ger byggnaden dess unika arkitektoniska charm. Kyrkan genomgick en omfattande renovering senast mellan 2002 och 2004, vilket har hjälpt till att bevara dess historiska skönhet för framtida generationer.

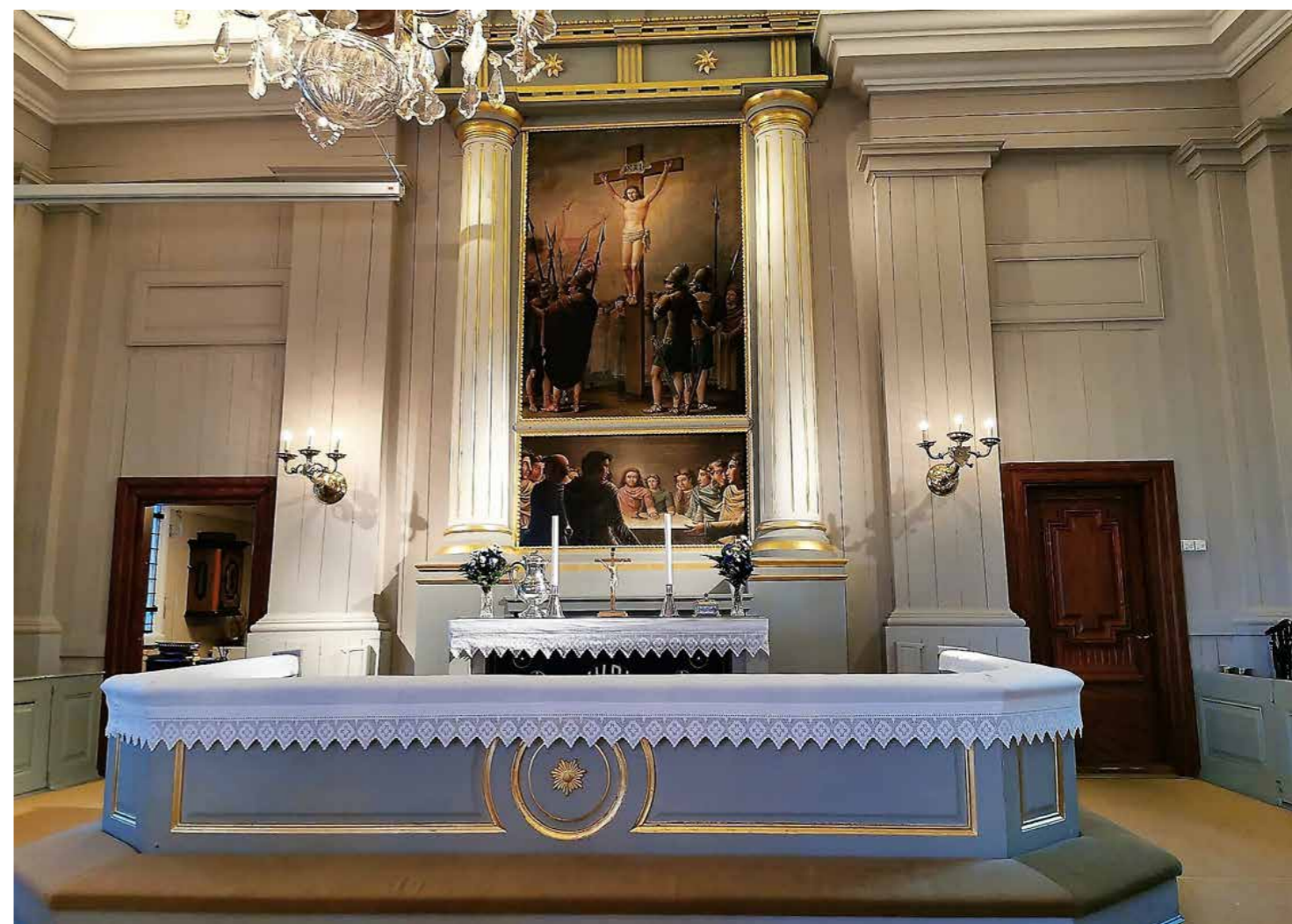
Kyrkorgeln, levererad av B.A. Thulé, har spelat en central roll i kyrkans musikliv sedan september 1879. Den utökades och förbättrades senast 1969 av Hans Heinrich från Maxmo och har nu 21 stämmor, vilket gör den till en imponerande del av kyrkans interiör.

Predikstolen, tillverkad 1816 av byggmästaren Natanael Rönnblad från Pörtom, och altartavlan från 1820, målad av Johan Erik Lind i Gamlakarleby, bidrar båda till kyrkans estetiska och andliga atmosfär. Den tvådelade altartavlan, som föreställer "Nattvardens instiftelse" och "Korsfästelsen", ger en stark fond till församlingens viktigaste högtid, nattvardsmässan.

För dem som vill besöka kyrkan är den öppen från den 3 juli till den 21 juli 2023, måndag till fredag mellan kl. 12 och 16. För aktuella gudstjänsttider, som hålls kl. 10, 12 eller 18, rekommenderas det att besöka församlingens hemsida. Kyrkan ligger på Kimovägen 19, 66800 Oravais.

Utöver gudstjänster erbjuder kyrkan även andra evenemang. Aftonmusik i Vörå församling äger rum onsdagar kl. 19 från den 31 maj till den 16 augusti. Mer information om dessa evenemang finns på församlingens hemsida.

Oravais kyrka, en trädkyrka ritad av Jakob Rijf, fortsätter att vara en central plats för andakt och gemenskap i Vörå församling. Besökare är alltid välkomna att uppleva dess rika historia och delaktighet i kyrkans liv.

VÄGKYRKA

Heliga korsets kyrka (Hattula gamla kyrka)

Denna historiska kyrka har stått vid Vanajaveden stranden sedan slutet av 1400-talet och välkomnar besökare som vill fördjupa sig i dess medeltida historia, beundra de livfulla väggmålningarna från 1510-talet, eller helt enkelt söka stillhet.

Kyrkan har varit en viktig internationell pilgrimsdestination sedan medeltiden. Det är troligt att det redan i början av 1400-talet fanns en träkyrka på platsen, och kanske flera generationer av träkyrkor innan den nuvarande tegelkyrkan byggdes. Trots att Hattula inte ligger direkt på Hämeen Härkätie, en av de gamla handelsvägarna, kunde man nå kyrkan via dess östra rutt.

Flera av kyrkans egenskaper gör den unikt. En av dessa är det ovanliga byggmaterialet för medeltiden, tegel, som knyter kyrkan till Hämeen linna. Tegelbyggandet vid Hämeen linna började troligen på 1300-talet och fortsatte till 1500-talet. En av tegelplatserna för Hämeen linna låg i Herniäinen, nära Pyhän Ristin kirkko.

Öppettider och guidade turer

Pyhän Ristin kirkko är öppen dagligen från den 11 maj till den 18 augusti 2024, kl. 11–17. Kyrkan är stängd under midsommarhelgen (21–22 juni 2024) och under kyrkliga ceremonier. Inträdet är gratis.

Guidade turer på finska hålls dagligen kl. 11:00, 12:30, 14:00 och 15:30. Kostnaden för en guidning är 4 € per vuxen och varje tur rymmer 30 personer. Förhandsbokning är inte möjlig, och turerna är inte tillgängliga för grupper. Kontrollera aktuella tider för kyrkliga ceremonier på församlingens webbplats, då guidade turer inte hålls under dessa tider.

Gudstjänster

Mässa/gudstjänst hålls i kyrkan varje söndag från den 30 juni till den 25 augusti 2024 kl. 10:00. På grund av detta hålls den första guidade turen dessa dagar kl. 12:30.

VÄGKYRKA

Historiska Laihela kyrka: En pärla av tidig nyklassicism

Laihela kyrka, en arkitektonisk skatt i Laihela, öster om Vasa, är ett betydande exempel på tidig nyklassicism i Finland. Kyrkan, som planerades och byggdes mellan 1803 och 1805, speglar visionen av den Vasabaserade rådmannen Herman Höckert och ritningarna godkända av Överintendentsämbetet i Stockholm år 1797.

Arkitektoniska höjdpunkter

Kyrkans grundplan bildar ett likarmat kors, vilket är en klassisk egenskap inom nyklassicistisk arkitektur. Från korsets västra arm reser sig ett högt, rektangulärt torn. En av de unika egenskaperna hos Laihian kyrka är den lilla tornhuvens som reser sig från korsets mitt. Särskilt tornet är en av ungefär tjugo kyrkor i Finland vars torn pryds av en tupp.

Kyrkans väggar är oklädda, vilket avslöjar de vackert huggna stockarna, vilket ger interiören en rustik charm. Kyrkan har ett valmat tak och en rundad trävalv inuti. Kyrkan har 1200 sittplatser, vilket gör den till en viktig samlingsplats för samhället.

Tillgänglighet

Laihian kyrka är engagerad i tillgänglighet. En hiss vid den södra armen säkerställer enkel åtkomst för alla besökare under evenemang. Kyrkan har en induktionsslinga som hjälper personer med hörapparat att höra bättre.

För rullstolsanvändare är den bästa platsen att sitta i mittgången, där man har god sikt och akustik. Dessutom finns det stolar i mittgången som kan användas av personer med rollator. Även om toaletterna vid huvudingången inte är handikappanpassade, finns det tillgängliga toaletter i församlingshemmet.

Besöksinformation

Laihian kyrka välkomnar besökare under sommarsäsongen från den 10 juni till den 2 augusti 2024, måndag till fredag kl. 12-16. Regelbundna gudstjänster hålls varje söndag kl. 10, vilket ger möjlighet att uppleva denna värdefulla träkyrkas andliga och historiska atmosfär.

Kontaktinformation och plats

Bokningar och ytterligare information kan erhållas från församlingens kontoret på nummer 06-477 7700. Kyrkan ligger på Laihiantie 29, 66400 Laihia. Mer information om kyrkan och församlingens verksamhet finns på församlingens webbplats.

KYRKA

Utsikt från Berghäll kyrkas torn i Helsingfors

Berghäll kyrka, belägen i stadsdelen Berhäll (Kallio) i Helsingfors, är en imponerande byggnad av grå granit. Den är huvudkyrkan för Kallio församling (den andra kyrkan är Alppila kyrka). Kyrkan är designad av arkitekten Lars Sonck och representerar nationalromantisk stil med influenser från internationell jugendstil. Denna stil kännetecknas av användningen av traditionella finska material, robust formgivning samt naturinspirerade motiv och färger.

I sommar har allmänheten en unik möjlighet att besöka det 65 meter höga tornet i Berghäll kyrka, varifrån man får en fantastisk utsikt över hela Helsingfors. På en klar dag kan man till och med se ända till Estland, även om detta inte var fallet när vi besökte tornet idag.

Besök i Berghäll kyrkas torn är möjliga onsdag till fredag via ett bokningssystem och på lördagar genom att köa mellan kl. 11 och 17. Rundturen kostar 10 euro. För att få tillträde till tornet måste besökare vara minst 18 år gamla och inte lätt bli andfådda av att gå i trappor.

Denna unika upplevelse ger både lokalbor och turister chansen att se Helsingfors från ett nytt perspektiv och njuta av stadens skönhet från ovan.

Mystiska mossjättar tar över Glaspalatstorget

Mystiska mossjättar tar över Glaspalatstorget – Amos Rex utställning inbjuder oss att ifrågasätta och drömma på barns orädda sätt

En grön mossjätte utrustad med skidor och stavar har anlänt till Amos Rex kullar, redo att utforska okänd terräng. Vandraren upplever att världen utforskas genom att resa, men också med hjälp av känslosinnet – speciellt via händernas beröring. Det är kanske därför jätten rör vid sin öppna handflata med ena handens två fingrar och formar tecknet som betyder att gå eller att vandra.

Vandraren är en av fyra jättelika, illgröna figurer som tillfälligt har slagit läger på Glaspalatstorget och på Bio Rex terrass. Kim Simonssons (f. 1974) mossjättar är cirka fyra meter höga figurer som kommunicerar med varandra genom teckenspråk. Verken har inskaffats för att bli en del av Konstsamfundets samling, som är en av de mest omfattande

privata konstsamlingar i Finland.

Mossjättarnas långa resa hem går via Helsingfors centrum

Jättarna Vandraren, Samlaren, Vänskap och Bringaren av ljus är på hemresa till skogen. Under sommaren tar de en vilopaus på Amos Rex kullar på Glaspalatstorget, och därefter fortsätter de småningom till sin slutstation, en lumrig skogsglänta på Amos Andersons sommarställe, Söderlångvik gård på Kimitoön. Där stannar de permanent, och blir gradvis en del av skogens ekosystem.

“Jag hade en vision av en stor mossfigur i skogen, så att man av misstag i skogen skulle möta en vänlig jätte. Den drömmen kommer nu också att bli verklig med att de fyra jättarna flyttar till skogsgläntan i Söderlångvik.”, säger Simonsson.

Mossjättarna kan hittas i Söderlångvik-skogen från och med våren 2025.

Simonsson beskriver sina jättar som utopiska mossbarn. Han har gett varje individ i gruppen en egen specifik uppgift och varje uppgift är lika viktig. En bär verktyg medan en annan har skidor på sin rygg. Det lönar sig att fästa uppmärksamhet också vid mossjättarnas händer, som spelar en viktig roll; jät-

tarna kommunicerar med varandra och med omvärlden på teckenspråk.

Skulptören Kim Simonsson bor och arbetar i konstnärsbyn Fiskars i Västnyland. Han har arbetat med keramiska mossfigurer i närmare tio år – mossjättarna är hans hittills största verk.

Mossjättarna står på Glaspalatstorget 29.4–20.10.2024. Utställningens kurator är Kai Kartio.

Teckenspråk är för alla

Teckenspråk är visuella språk som används av döva, hörselskadade och hörande personer. De består av olika tecken, där hand-, kropps- och munrörelser samt ansiktsuttryck kombineras. I Finland används två olika teckenspråk: finlandssvenskt och finskt teckenspråk, vilket också Kim Simonssons Mossjättar talar.

Vårens andra utställningar

I slutet av mars öppnas utställningen Så känns det, tillsvidare med verk ur museets samlingar samt Josefina Nelimarkkas utställning The Cloud of Unknowing. Utställningarna är öppna 27.3–8.9.2024.

(Amos-Rex)

Kurator Auli Jämsänen visar en av utställningens klenoder, »Kungastolen«

Skatter från när och fjärran: Förnyad samlingsutställning öppnades på Österbottens museum den 8 juni

Österbottens museum i Vasa, Finland öppnar sin förnyade samlingsutställning Skatter från vårt land och de höga haven den 8 juni. Utställningen visar den mångsidiga samling som samlats av Vasaparet Karl och Elin Hedman, och omfattar lokalt kulturarv från Österbotten samt utländska och inhemska konstskatter, silver och keramik.

Karl Hedman var en förmögen affärsman och konstsamlare som samlade föremål till sin samling inte bara från Österbotten utan

också från hela världen. Utställningen visar föremål som porslin tillverkat i Kina, möbler, klockor och musikinstrument från Sverige, och föremål skapade av lokala hantverkare, bland annat Mårten Hammarströms tenntallrikar och kannor och papperspressar från Benviks keramikfabrik. Utställningen ger en unik inblick i kustregionens rikedom under 1700- och 1800-talen och hur värdefulla föremål från hela världen kom till Österbotten tack vare sjöfarten. Utställningen visar också några ursprungliga visningsgrupper som har restaurerats, vilket gör att besökarna kan få en känsla för hur samlarna

själv utformade utställningen, fri från kronologi, med hänsyn till estetiska hänsynstaganden. Kurator Auli Jämsänen från Österbottens museum säger: »Flera andra ursprungliga visningsgrupper har också restaurerats för utställningen. Med hjälp av dem kan besökarna få en känsla för hur samlaren själv utformade utställningen, fri från kronologi, med hänsyn till estetiska hänsynstaganden.« Utställningen Skatter från när och fjärran öppnar på Österbottens museum den 8 juni 2024. Utställningen är definitivt värd att se för alla som är intresserade av Österbottens historia, kultur och konst.

Botar kvinnliga läkare patienter bättre?

I en banbrytande studie som publicerats i *Annals of Internal Medicine* har forskare belyst en fascinerande trend inom sjukvården: patienter som behandlas av kvinnliga läkare tenderar att ha bättre resultat jämfört med de som behandlas av manliga läkare. Denna upptäckt är betydelsefull, särskilt eftersom den lyfter fram de nyanserade sätt på vilka kön kan påverka medicinsk vård och patienthälsa.

Översikt av studien

Studien, genomförd av ett team av ansedda forskare inklusive Atsushi Miyawaki, MD, PhD, Anupam B. Jena, MD, PhD, Lisa S. Rotenstein, MD, MBA, MSc och Yusuke Tsugawa, MD, MPH, PhD, analyserade Medicare-anspråk från 2016 till 2019. Denna storskaliga retrospektiva observationsstudie inkluderade ett 20% slumpmässigt urval av avgiftsfinansierade förmånstagare som var inlagda på sjukhus med olika medicinska tillstånd, med fokus på resultat som 30-dagars dödlighet och återinläggningsfrekvenser.

Huvudresultat

Studien undersökte 458 108 kvinnliga och 318 819 manliga patienter, där 31,1% av de kvinnliga och 30,6% av de manliga patienterna behandlades av kvinnliga läkare. De primära resultaten visade att både kvinnliga och manliga patienter hade lägre dödlighet när de behandlades av kvinnliga läkare. Fördelen var dock märkbart större för kvinnliga patienter.

Kvinnliga patienter: De justerade

dödlighetstalen för kvinnliga patienter som behandlades av kvinnliga läkare var 8,15%, jämfört med 8,38% för de som behandlades av manliga läkare. Detta motsvarar en genomsnittlig margineffekt (AME) på -0,24 procentenheter, vilket är statistiskt signifikant.

Manliga patienter: För manliga patienter var de justerade dödlighetstalen 10,15% för de som behandlades av kvinnliga läkare jämfört med 10,23% för de som behandlades av manliga läkare, med en AME på -0,08 procentenheter. Även om detta indikerar en liten förbättring, är det inte statistiskt signifikant.

Mönstren var liknande för återinläggningsfrekvenser, vilket ytterligare understryker de potentiella fördelarna med vård som ges av kvinnliga läkare.

Betydelsen av resultaten

Dessa fynd leder till en djupare undersökning av varför kvinnliga läkare kan uppnå bättre patientresultat. Potentiella faktorer kan inkludera skillnader i kommunikationsstilar, följsamhet till kliniska riktlinjer eller till och med en mer patientcentrerad vårdmetod som kvinnliga läkare kan använda.

Kommunikation och empati: Studier har visat att kvinnliga läkare ofta spenderar mer tid på att lyssna på sina patienter och är mer empatiska. Detta kan leda till en bättre förståelse för patienternas behov och mer skraddarsydda behandlingar.

Följsamhet till riktlinjer: Kvinnliga läkare visar sig ofta vara noggrannare med att följa kliniska riktlinjer, vilket kan förbättra patientresultat genom att säkerställa att bästa praxis konsekvent tillämpas.

Patientcentrerad vård: Kvinnliga läkare kan vara mer benägna att engagera sig i gemensamt beslutsfattande med sina patienter, vilket främjar en samarbetsmiljö som kan leda till bättre hälsoutfall.

Bredare implikationer

Implikationerna av dessa fynd är långtgående. För vårdinstitutioner antyder denna forskning att främja en mångsidig arbetsstyrka och stödja kvinnliga läkare kan ha en påtaglig positiv inverkan på patientvård. Det belyser också vikten av att överväga könsdynamik i medicinsk utbildning och professionell utveckling.

Begränsningar

Det är viktigt att notera att studiens fynd kanske inte kan generaliseras till yngre befolkningar, eftersom data hämtades från Medicare-förmånstagare, som vanligtvis är äldre. Ytterligare forskning behövs för att avgöra om dessa trender gäller över olika åldersgrupper och vårdmiljöer.

Slutsats

Studien drar en tydlig slutsats: patienter, särskilt kvinnor, upplever lägre dödlighet och återinläggningsfrekvenser när de behandlas av kvinnliga läkare. Även om de exakta orsakerna bakom dessa förbättrade resultat kräver ytterligare undersökning, understryker denna forskning den kritiska roll som kvinnliga läkare spelar för att förbättra patientvård. När vårdindustrin fortsätter att utvecklas bör dessa insikter inspirera till ansträngningar att stödja och stärka kvinnliga läkare, vilket i slutändan gynnar patienter över hela landet.

BIOGRAFISKT BIBLIOTEK

**Jane Trygg-Kaipiainen -
Monipuolinen vaikuttaja ja luova
tahtonainen**

NAISTEN ÄÄNI Suomi Finland 100

Kuuntele

Jane Trygg-Kaipiainen elämää ohjaa voimakas vaikuttamisen tahto ja epäkohtien korjaaminen.

Lapsuus

Jane on syntynyt Sakari Topeliuksen päivänä Heidekenillä, eli hän on aito turkulainen. Hänen syntymäkotinsa oli Raunistulassa. Isä oli monen sukupolven turkulainen. Äiti oli syntyjään Oulun seudulta. Isä oli sotilapsena ensin Tankassa ja sitten Ruotsissa. Äiti muutti lapsena äitinsä kanssa Ruotsiin. Vanhempien taustan vuoksi perhe koki aina olevansa pohjoismaalaisia. Jane sai viettää yhden kesän Ruotsissa isoäidin

Eeva Kauppi, en känd psykiater som verkade hela sitt liv i Vasa

Projektet ”Kvinnor berättar”: Tusen kvinnors berättelser lagts till i det biografiska biblioteket

Minst 50 berättelser med anknytning till Vasa!

Det finländska samhällets och kulturhistoria har till stor del byggts på människors handlingar och inflytande, men kvinnornas roll i denna berättelse har ofta försummats. Kvinnors handlingar, influenser och livserfarenheter har dokumenterats förvånansvärt lite i det kollektiva minnet. För att ändra på detta har projektet ”Kvinnor berättar fötts,” vars mål är att göra kvinnors berättelser och inflytande till en del av den finländska historieskrivningen.

Webbpublikationen Kvinnor berättar (Naisten Ääni), som lanserades 2017 för att fira Finlands 100-årsjubileum, är en del av Finlands Kvinnoförbunds arbete med att producera omfattande material om finländska kvinnors liv och deras inverkan på samhället. Kärnan i projektet är viljan att producera och sprida information om vad kvinnor har gjort, hur de har bidragit till samhällets utveckling, hur de har levt och hur de

har överunnit livets utmaningar.

Våren 2024 publicerades den tusende biografien, och många fler har tillkommit sedan dess. Minst femtio historier berättar om kvinnor från Vasa eller kvinnor vars liv är kopplade till vår stad.

Det är skäl att nämna några kända Vasabor vars biografi finns i Kvinnornas röstbibliotek: Irma Rewell, Ritva Hyöky, Eeva Kauppi, Alexandra Frosterus-Såltin, Rosina Heikel,

Ett mångsidigt deltagande i nätpublikationen är välkommet, och nationella, lokala och familjekvinnor är välkomna att delta. Syftet är att lyfta fram olika berättelser och erfarenheter: vardagshjältinnor, de som slitit i organisationsarbetet, synliga och osynliga, högljudda och tysta. Vi vill sammanställa material som speglar de finländska kvinnornas mångsidiga bidrag till samhället och kulturen.

Du kan skriva nya biografiska artiklar för Women's Voice onlinepublikation eller kopiera tidigare publicerade artiklar i kvinnoorganisationers tidskrifter,

så länge det ursprungliga förlaget har tillstånd att publicera på nytt. Dessutom utmanar vi organisationer och enskilda medborgare att delta i insamlingen och dokumentationen av kvinnors berättelser i sina egna samhällen. Målet är att göra Women's Voice-projektet till en uppvisning i kvinnors styrka och samtidigt skapa en unik helhet av information om finländska kvinnors liv.

På sidan Bli en del av oss finns fler tankar och idéer om hur var och en av oss kan delta i projektet Women's Voice och göra de finländska kvinnornas berättelser mer synliga och meningsfulla. Kom med och hjälp oss att berätta de finska kvinnornas oförglömliga historier! Women's Voice-biblioteket är permanent online och kommer också att vara till nytta för forskare i årtionden framöver – eller århundraden!

Här hittar du Women's Voices biografiska bibliotek:

<https://www.naistenaani.fi/>

Alexandra Theodora Frosterus-Såltin, unohdettu vaasalainen taiteilija

NAISTEN ÄÄNI Suomi Finland 100

Kuuntele

Kuka on Suomen tunnetuin ja samalla unohdettuin naispuolinen taiteilija? Kenen teoksia miljoonat suomalaiset ovat ihastelleet yli sadan vuoden ajan? Kuka vaasalainen taiteilija on ollut unohdettu kymmenien vuosien ajan ilman, että Vaasassa olisi ainotakaan muistomerkkiä tai patsasta hänelle, puhumattakaan siitä, ettei kaupungissa ole yhtään hänen mukaansa nimettyä katuja? Kuka on taiteilija, jonka terveyttä edistävää piirustuksia koululaisemme ovat katselleet 120 vuoden ajan? Kuka naispuolinen taiteilija on inspiroinut Eppu Normaalin koskettavaan lauluun ”Murheellisten laulujen maa”? Kuka on vaasalainen taiteilija, jonka piirustukset olivat osasyynä siihen, että Suomessa oli historian alussa kieltolaki? Kuka on vaasalainen taiteilija, jonka taulu on presidentin kansliassa? Tämä kuuluisa taiteilija on tohtori Alexandra Theodora Frosterus-Såltin.

Lapsuus

Alexandra Frosterus syntyi 6. joulukuuta 1837 Inkoossa. Hänen vanhempansa olivat teologian professori Benjamin Frosterus ja Wilhelmina Sofia af Gadolin. Benjamin Frosterus oli syntynyt Pudasjärvellä 28. huhtikuuta 1792. Kalajoen kirkkoherran Johan Frosteruksen ja tämän ensimmäisen vaimon Marian Westzyntiuksen poikana. Robert Frosterus, Kuopion ensimmäinen piispa, oli hänen velipuolensa. Benjamin Frosterus väitelti teologiassa vuonna 1821 ja vihittiin papiksi 1824. Hänestä tuli kirkkohistorian professori vuonna 1829. Benjamin muutti perheineen 1. toukokuuta 1838 Vaasaan. Hänestä tuli silloiselta nimeltään Mustasaaren ja Vaasan seurakunnan kirkkoherra. Alexandra vietti lapsuutensa Hagan pappilassa. Talo seisoo edelleen samalla paikalla lähellä Vanhaa Vaasa ja toimii nykyään Vaasan ruotsinkielisen seurakunnan edustustilana.

Alexandra Theodora Frosterus-Såltin 1860-luvulla (Museolaitos, kuva väritetty)

Alexandra Frosterus-Såltin, en känd vasa-konstnär

Pali-Maja, Marie Johansdotter Berg - Skrev första dikten om alkoholens negativa sidor

NAISTEN ÄÄNI Suomi Finland 100

Kuuntele

Marie Johansdotter Berg, känd under sin pseudonym Pali-Maja, föddes den 10 december 1784 i Pali, en gårdsgrupp vid Österlandsvägen i Pörtom. Hennes far, Johan Hansson Uppgård, hade flyttat till Pörtom från Pjelas i Närpes, sedan han gift sig med Maria Greta Uppgård och därmed blivit ägare till hälften av ett hemman med namnet Uppgård. Då hemmanet skiftades fick familjen flytta till en äng med namnet Pala eller Pali, ett namn som lever kvar ännu i vår tid. Familjen hade 14 barn, varav 9 klarade sig till vuxen ålder. Isak Smeds berättar om familjen i den diktbok som publicerades år 1882: ”Alla barnen var utrustade med klokt huvud och lyckliga anlag att lära allt vad som föll dem i hägen.”

Hon avled den 11 oktober 1867 i Närpes. Hon var på sin tid den mest produktiva kvinnliga poeten i vårt land.

På sin tid var hon en av de mest aktade personerna i Närpesnejden. År 1882 publicerades en bok innehållande de dikter som återfunnits och i förordet till denna skriver lektor Isak Smeds från Petalax: ”Den skaldinna, vars visor otvivelaktigt allmännast sjungas över hela Österbotten och vilken jag i barndomen i min hembygd hört med så stor beundrad och aktning omtalas.”

Pali-Maj måste nog ha varit väldigt begåvad, för redan som 18-åring blev hon ”skolmästarinna” och i den rollen handhade hon undervisningen av barn i många byar i Närpes. Redan som 18-åring började hon skriva dikter. Som 20-åring besökte hon Stockholm, en resa som gick med båt från Närpes. Hennes medresenärer lär ha betecknat henne som en ”sångfågel!”.

År 1814 födde hon en son vars far var Mats Matsson Snickars från Normäs i Närpes. På den tiden var utomäktenskapliga förbindelser både skamliga och olagliga. Hon fick sota för detta ”brott” med böter, men värre var att hon fick lida för sitt skamfilade anseende resten av sitt liv.

Pärmbilden till den diktsamling med Pali-Majas dikter som utgavs år 1882

Pali-Maja, en poet född i Pörtom

Här hittas alla berättelser:
<https://www.naistenaani.fi/>

Nina Kokkinen. Bild: Noora Lehtovuori

Forskardoktor Nina Kokkinen presenterar den österländska andligheten den 16 juni i Tikanojas konsthem

Forskningsdoktor Nina Kokkinen kommer att presentera den österländska andligheten vid Tikanojas konsthem den 16 juni. Under evenemang- et erbjuds två guidade turer: en på finska klockan 13 och en på engelska klockan 14.

Kokkinen, som är verksam vid Donner- ska institutet, har agerat kurator för utställningen och baserat den på sitt fleråriga forskningsprojekt om finländ- ska konstnärers föreställningar om den "mystiska östern". Hon har särskilt studerat Akseli Gallen-Kallela, Pekka Halonen och Hugo Simberg, vilka re- dan i slutet av 1800-talet visade ett

stort intresse för esoterisk andlighet.

Utställningen vid Tikanojas konst- hem lyfter också fram verk av kvinn- liga konstnärer som Eva Bremer, Meri Genetz, Ilona Harima och Lyyli Visanti, med särskilt fokus på Bremer. Några av dessa verk in- går i Tikanojas egen konstsamling.

Nina Kokkinens forskning har resul- terat i flera fackböcker, bland annat "Andens rikedomar – Esoterismen och den finländska konstvärlden 1890–1950" (Parvs, 2020) och "Moderni esoteerisuus ja okkultismi Suomes- sa" (Vastapaino, 2020). Hon har även belönats med Edvard Richter-priset.

Kokkinen har tidigare kuraterat flera utställningar, däribland "Själen's öga", som behandlade klärvoajans och visa- des på Gallen-Kallela-museet och Tika- nojas konsthem 2019–2020. Hon har också varit chefredaktör för tidskriften Tahiti – Konsthistoria som vetenskap.

Rundvandringarna, som ingår i museibiljettens pris, äger rum söndagen den 16 juni 2024. Ti- kanojas konsthem är öppet från onsdag till söndag kl. 10–17.

Utställningen erbjuder ett brett ur- val av kulturella och historiska före- mål samt ett hundratal konstverk från slutet av 1800-talet till idag.

Rudolf Koivu (1890-1946)

Nytt nationellt e-bibliotek: Förväntningar och verklighet långt ifrån varandra

Det efterlängtrade rikstäckande e-biblioteket har äntligen öppnat, men det lever inte alls upp till förväntningarna. Utbudet av böcker är mycket begränsat och många språk saknas helt. Det är svårt att logga in och kräver tydligen nätbankskoder varje gång. Tjänsten motsvarar ännu inte alls de möjligheter som de vanliga biblioteken erbjuder.

Brist på böcker och begränsat urval

Det finns bara hundratals böcker i biblioteket, vilket bara motsvarar en liten del av hyllorna i ett riktigt bibliotek. Utbudet av böcker är också mycket begränsat, och det finns bara några tiotal böcker på svenska. Det är förståeligt att många svenskspråkiga kommuner inte är med i projektet, men det gör inte tjänsten rikstäckande.

Användningsproblem och begränsad tillgänglighet

Det är svårt att logga in i e-biblioteket och du behöver bankkoder eller liknande varje gång. Ett bättre alternativ är att ha engångsuppgifter, varefter användaren får automatisk åtkomst. Den enda funktion som lyckas smidigt är presssidan. Det finns flera tidskrifter och dagstidningar tillgängliga, såsom Apu Anna, Seura och många hobbytidningar, såsom TM och MikroBitti. Dagspressen publiceras i Kauppalehti och Landsbygdens framtid. Räckvidden är inte i närheten av Press-läsarens nivå.

Cirka 15 procent av finländarna har inte tillgång till e-biblioteket ens genom att betala. Detta är skamligt

när man talar om rikstäckande service. Självklart är tjänsten kostnadsfri för alla andra.

Brist på ytterligare funktioner

E-biblioteket har inte många av de funktioner som vanliga bibliotek erbjuder. Till exempel får man inget meddelande om att lånetiden tar slut och antalet reservationer är begränsat. Det kan också vara svårt att hitta dina favoritböcker, eftersom alla böcker inte är tillgängliga.

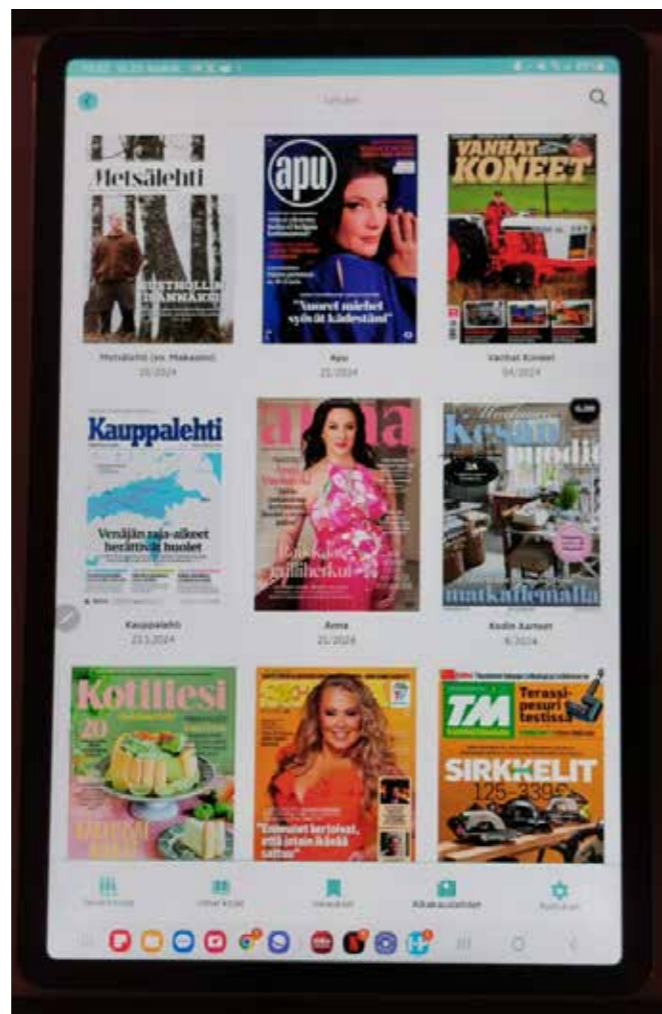
Lånetiden är 2 veckor. Ska vi prova den Archive.org metoden i Finland att lånetiden är en timme, dvs man kan läsa boken när man har tid, och sedan låna den en gång när det är dags? Med en kort lånetid skulle

böcker räcka även med ett begränsat antal böcker.

Det rikstäckande e-biblioteket är en besvikelse. Den lever inte upp till förväntningarna och kan endast användas inom vissa gränser. Förhoppningsvis utvecklas tjänsten i framtiden och bättre motsvarar finländarnas behov. Intrycket är att detta har öppnats helt oavslutat,

Drivkraften bakom e-biblioteket är Nationalbiblioteket i samarbete med de allmänna biblioteken.

Nationalbibliotekets övriga tjänster är i världsklass. Knappast något annat land har så omfattande digitaliserade historiska tidningar och böcker som Finland,

Veckotidningar på finska hittas en hel del

Nationalbiblioteket är en av Finlands viktigaste institutioner. Nationalbibliotekets monumentala byggnad ligger mittemot Helsingfors domkyrka. Och vi kan vara säkra på att Nationalbiblioteket får en fungerande version av E-biblioteket till stånd.

Amos Rex: Harold Hejazi vald till ordförande för juryn för Generation 2026-utställningen

Kanadensiske konstnären och spel-designern Harold Hejazi har kallats till ordförande för juryn för gruppställningen Generation 2026. För den tvärkonstnärliga utställningen söks verk från många olika konstarter, och Hejazi berikar juryn med sin expertis inom deltagande performancekonst, spelkonst och samhällsligt engagemang med konstnärliga medel. Amos Rex Generation-utställning hålls vart tredje år och visar upp ett brett urval av verk från konstnärer i åldern 15–23 år. Verken väljs till utställningen av en jury utifrån en öppen ansökan. Utlysningen till gruppställningen öppnar den 1 oktober 2024.

Konstnären och speldesignern Harold Hejazi har kallats till ordförande för Generation 2026-juryn. Hejazi tillför juryn mångsidig expertis som konstnär och pedagog som arbetar brett inom

performancekonst, spelutveckling och socialtdeltagande. Hejazi, som är bosatt i Helsingfors, har de senaste åren utforskat användningen av videospel inom teater, och han behandlar frågor relaterade till ras, marginalisering och samtida kulturell mångfald.

– Det är dags för nästa generation konstnärer att stiga fram. Jag ser fram emot verk som konfronterar våra tids sociala och politiska utmaningar. Jag vill se djärva, radikala och innovativa verk som provocerar engagemang och eftertanke, säger Hejazi.

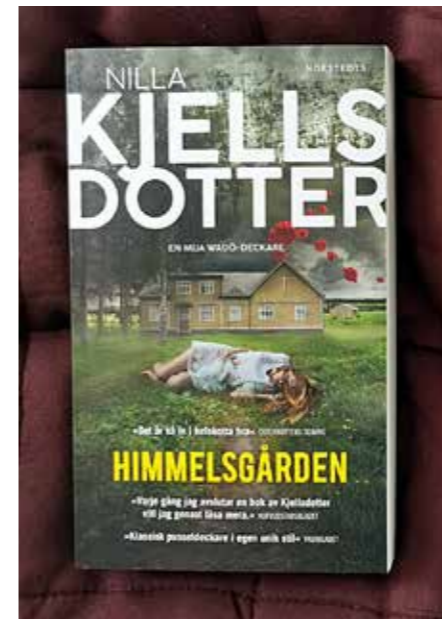
I juryn ingår förutom Hejazi även Amos Rex museichef Kieran Long, assisterande kurator Krista Mamia, kurator för publikarbete Laura Porola, kurator Terhi Tuomi samt två konstnärer från Generation 2023-utställningen, Aino Kontinen och Yoonsik Kim.

Utlysningen är öppen från den 1 oktober till den 31 oktober 2024. Alla de som är födda mellan 2001 och 2009, och som är verksamma i Finland, kan ansöka. Cirka 40 konstnärer kommer att utses. Utställningen söker konstnärer från olika konstområden, inte bara bildkonst, utan även till exempel från scen-, performance- och spelkonst. Generation-triennalen arrangeras för fjärde gången år 2026.

Samtliga Generation 2026-konstnärer erbjuds möjligheten att ansöka om projektunderstöd från Föreningen Konstsamfundet för utställningen.

Bild: Ordförande för Generation 2026-juryn Harold Hejazi i Amos Rex. Bild: Stella Ojala / Amos Rex

Nilla Kjellsdotter och Himmelsgården

Nilla Kjellsdotter är en finlandssvensk författare hemma från Oravais som debuterade 2021 med den kritikerrosade romanen "Flickan i Stenparken". Hennes andra roman, "Himmelsgården", publicerades 2023 och är en efterlängtd uppföljare till debuten. Nilla Kjellsdotter är med råge den just nu mest populära finlandssvenska författaren,

Nilla Kjellsdotter skriver på svenska och är utgiven av Norstedts för-lag. Hennes böcker är också översatta till finska (finsk översättare Anna Heroja). De finska böckerna ges ut av Gummerus Kustannus. Kjellsdotters agentur är svenska Grand Agency.

Hennes böcker har hittills sålts i över 245.000 exemplar. Rättigheterna till serien Morden i Österbotten har sålts till Norge, Danmark och Estland.

– Jag har ännu inte hunnit smälta att Mija Wadö faktiskt reser till tre nya länder! I Danmark var det till och med konkurrens om rättigheterna, vilket jag verkligen inte hade förväntat mig, säger författaren Nilla Kjellsdotter.

Den 3.5. berättade Nilla på Facebook om sin dag:

"Dagarna tuffar på. Maj är här, precis som våren och solen. I veckan inledde jag officiellt "ute-kontorssäsongen". Härligt att kunna sitta ute på terrassen och jobba.

För tillfället går mina jobbdagar åt att

Författare Nilla Kjellsdotter Foto: Kajsa Göransson

skriva på nästa bok. Medvetet har jag försökt att hålla kalendern så clean som möjligt nu under våren, bara för att jag ska kunna koncentrera mig fullt ut på skrivandet. Just nu, just i dag känner jag att orden och texten flyter på, men samti-digt upplever jag alltid skrivprocessen som mycket skör. Fast å andra sidan är det väl så med alla kreativa yrken.

Själv ogillar jag att prata om pågående skrivprojekt, men så mycket kan jag avslöja att jag skr-iver på del 4 i Mija Wadö-serien. Titeln är fortfarande hemlig, men förhoppningsvis kan jag avslöja den för er inom kort.

Nu är det inte heller länge tills den finska boken, Jo joutuvi yö, släpps. I veckan gick mitt finska förlag ut med ett pressmeddelande inför boksläppet. Måndagen den 27/5 är det dags, då släpps min tredje finska bok. Ser mycket framemot boksläppet!"

"Himmelsgården" tar vid där "Flickan i Stenparken" slutade. Polisen Mija Wadö, som pre-cis återvänt till tjänst, får ett nytt fall på sitt bord. En ung flicka har hittats död i skogen, med en vit ros i handen. Det råder inga tvivel om att hon blivit mördad.

"Himmelsgården" är en gripande och spännande thriller med starka karaktärer och en mörk atmosfär. Kjellsdotter har en förmåga att skapa trovärdiga personer och miljöer, och hon väver skickligt ihop spänning med samhällskritik.

Varje författare vet att de första meningarna i en bok bör fånga läsarens uppmärk-

samhet och locka till att läsa mera, Det här är de första meningarna i "Himmelsgården":

"Daggen blänkte i gräset, mossan var fuktig. I den tidiga morgonstunden tog koltrasten ton, och på håll hördes en rävalps skrik. De spröda solstrålarna sökte sig hungrigt ner mellan träden och hade redan börjat värma. Ovanför vattenytan vid stenbrottet dansade dimman och i trädtopparna viskade vinden en förförlisk melodi."

Här är några saker som recensenter har sagt om "Himmelsgården":

- "Det är så in i helskotta bra... Bravo!" - Österbottens Tidning
- "En bladvändare som man inte kan lägga ner." – Vasabladet
- "Klassisk pusseldeckare i egen unik stil." – Vasabladet
- "Den milda österbottniska sommaren med ljusa nätter och varma bad ger ett smått trolskt skimmer över den mördiska atmosfären. Har Nilla Kjellsdotter manne skapat ett nytt finländskt Midsomer?" – Vasabladet
- "En mörk och spännande thriller med ett viktigt budskap." – Hufvudstadsbladet
- "Varje gång jag avslutar en bok av Kjellsdotter vill jag genast lösa mera" – Hufvudstadsbladet
- "En gastkramande deckare" – Ablers

Om du är ute efter en fångslände och tankeväckande thriller, är "Himmelsgården" definitivt en bok för dig.

RUSSIA'S UNPROVOKED ATTACK ON UKRAINE

The G7 Summit's Key Result for Us Is More Air Defense Systems for Our Cities – Address by the President Volodymyr Zelensky

13.6.2024

Dear Ukrainians!

I have just had a meeting with President Biden, a good meeting, a useful one. Throughout these days, I have been in touch with our military, with a daily report from the Commander-in-Chief, and constant reports from the Minister of Defense, other government officials, and intelligence about the situation at the front, in the main directions in our Donetsk and Kharkiv regions, the needs of our warriors, and the details of supplies.

Today, almost all our meetings here – at the G7 Summit, and on the sidelines of the Summit – are focused on what our military is saying, on our needs and our capabilities right now, if the supply is sufficient and timely. With all the leaders, we are talking about speeding up the delivery of the announced packages to Ukraine. In particular, we have just talked about this with President Biden. Today, I also spoke with Justin Trudeau, the Prime Minister of Canada, about the new support – thank you, Jus-

tin! I also had a meeting with Rishi Sunak, the Prime Minister of the United Kingdom, and it will also contribute to the supplies. And a meeting with Fumio Kishida, the Prime Minister of Japan. I also had a good meeting with Giorgia Meloni, the President of the Council of Ministers of Italy. Thank you, Giorgia, for this meaningful summit and for all your support for Ukraine – for Ukrainians, for the protection of our children and families in Ukraine, all those whose lives are under attack from Russian terror.

The key result for us is that there will be more air defense systems for our cities. "Patriots" is practically a Ukrainian word now. There will also be more equipment and other necessary supplies for the front. Decisions have been made regarding the use of Russian assets for the benefit of Ukraine, with the G7 taking a significant first step regarding \$50 billion. Thank you!

We have already signed seven security agreements with all G7 countries. In total, seventeen agreements have already been signed, and we are preparing to sign another ten.

Today, I had a meeting with the IMF Managing Director to discuss support for our state, our institutions, and our society, of course. I am grateful for the understanding. I also had a very inspiring meeting with the President of the World Bank. We discussed, among other things, support for our energy sector, access to the necessary funds for people, companies, and government institutions to restore destroyed energy capabilities and build new ones. I am grateful to the World Bank and personally to its President for the willingness to work on this.

And I would like to thank all our partners today for supporting the Peace Summit and helping to engage leaders and states. Together, the world can definitely restore justice and a just peace. We are doing everything for this. The day after tomorrow the inaugural Peace Summit will take place where we will take the first real step towards a just peace.

Glory to Ukraine!

Licens: Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. Länk: www.president.gov.ua

SPORT

Kalevaspelen i Vasa 27-30.6 2024

Vasa förbereder sig för Kalevaspelen: Karlsplan rustas för tävling

FM-tävlingen i friidrott, Kalevaspelen, kommer att äga rum i Vasa den 27–30 juni 2024 berättas i ett pressmeddelande från staden. Det är ett av Finlands främsta nationella idrottsevenemang, och Vasa stad har redan förberett sig inför evenemanget under flera år.

Kalevaspelen förväntas locka cirka 20 000 besökare till Vasa. Genomförandet av evenemanget kräver ett betydande samarbete från idrottsföreningarna i regionen. Den huvudsakliga arrangören är Vasa Idrottsällskap i samarbete med Palosaaren Urheiluseura, Vaasan Toverit, Vaasan Vasama, Vähänkyrön Viesti och IF Femman. Mika Lehtonen, chef för idrottsverksamheten, säger att Vasa stad har börjat förbereda sig för evenemanget redan för flera år sedan. En av de mest synliga förbättringarna är installationen av en ny resultatavla på Karlsplan, vilken ersatte den gamla förra året.

– Den nya digitala resultatavlan är en LED-skärm på 14,7 x 5,8 meter, där vi utöver resultat även kan visa exempelvis direktsändningar från planen samt reprisar i slow motion. Den gamla tavlan var mekanisk, säger Lehtonen. Under våren kommer ändarna av huvudläktaren på Karlsplan att glassas in, vilket är en betydande förändring.

– Det är ganska kallt på huvudläktaren eftersom den ligger i skuggan. Glasväggarna kommer att minska vinddraget och vinden, förklarar Lehtonen.

Löparbanorna på planen kommer

Kalevaspelen 2018 - 3000 m, Jyväskylä

Från vänster till höger: Sandra Eriksson, Camilla Richardsson, Astrid Snäll, Linnea Harala, Lotta Mäkinen, Emma Hakala, Hilikka Kontro, Pihla Hokkanen, Amanda Virtanen, Oona-Mari Hakulinen, Mona Af Forselles, Janna Hautala.

Bild: Tuomas Vitikainen

Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0

att tvättas och linjerna kommer att målas om. Dessutom kommer mindre reparationer att utföras över hela planen, och gamla el- och datakablar kommer att bytas ut mot nya.

Även utrustningen och redskapen på planen måste vara i gott skick inför tävlingen.

– Vi uppdaterar redskap såsom spjut, kulor, ribbor och ställningar. Efter Kalevaspelen kommer alla som använder planen att kunna dra nytta av de nya redskapen, säger Lehtonen.

Evenemanget kommer att påverka trafiken i hög grad, och tillfälliga trafikregleringar och parkeringsområden har redan planerats under en längre tid. Mer information om detta kommer att tillhandahållas närmare evenemanget.

Kalevaspelen sträcker sig även ut-

anför Karlsplan.

– Gångtävlingarna för både damer och herrar kommer att äga rum på den nya gång- och cykelbanan i den vackra havsnära miljön vid Metviken, säger Lehtonen.

Under Kalevaspelen tävlar både nationella toppidrottare och lovande unga talanger. Tävlingen äger rum mellan Europamästerskapet och de olympiska spelen, så det är möjligt att vi på Karlsplan också kommer att få se finländska medaljörer från friidrotts-EM i Rom. Dessa FM-tävlingar är också en av de sista möjligheterna för idrottarna att uppnå kvalgränsen till de olympiska spelen i Paris.

– Vi hoppas att Vasaborna redan nu markerar Kalevaspelen i sina kalendrar och samlas i stort antal för att följa tävlingarna, säger Lehtonen.

Bertel Gripenberg, 1909

Ungdom

Vår tid är en tid af kamp och strid,
en brännande, olöst fråga,
vår tid är vårtid och såningstid
med jäsande safters råga.

Vår dag är ungdomens segerdag,
som lyser i klara lågor.
Vår kraft är ljungande tordönsslag
och dånande, vilda vågor.

Vi skaka världen i bergfast grund
med blixten i djärfva händer -
en blixtn som slocknar om en sekund,
men bländar, tjusar och tänder!

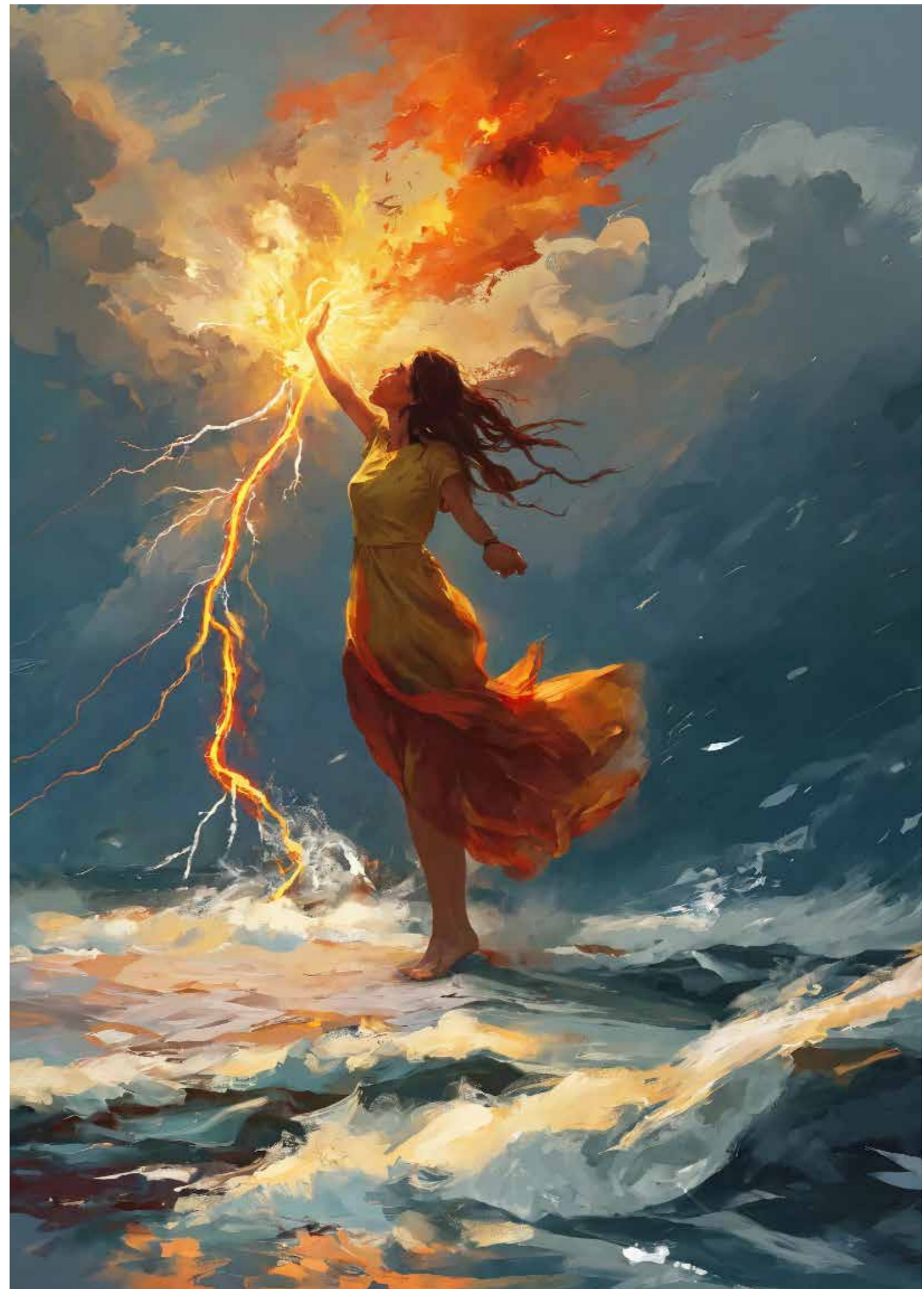
Bertel Gripenberg

Bertel Gripenberg (1878-1947) var en betydande finlandssvensk poet i början av 1900-talet. Även om han var känd för sina formella och tekniska färdigheter, hade han traditionella och reagerande åsikter om poesi och samhälle, vilket gjorde honom till en kontroversiell figur även på sin tid.

Gripenbergs tidiga produktion, som samlingarna "Vida vägar" (1904) och "Galler-grinden" (1905), bestod av passionerad kärlekspoesi, som ansågs djärv för sin tid. Under den senare perioden, som ofta anses vara hans starkaste, övergick han till etiska teman, vilket kan ses i verk som "Aftnar i Tavastland" (1911).

Det finska inbördeskriget 1918 gjorde ett djupt intryck på Gripenberg genom inspirerande verk som "Under fanan" (1918), som glorifierade krig och demoniserade röda motståndare. Detta, i kombination med hans antidemokratiska och antipopulistiska hållning, stärkte hans ställning som kontroversiell.

Gripenberg fortsatte att ge ut diktsamlingar under hela sin karriär, bland annat "Sista rondan" (1941). År 1925 gav han ut "Den hemliga glöden" (under pseudonymen Åke Erik-son), en parodi på modernistisk poesi som av en slump avslöjade nya sidor av hans eget författarskap.

De som vet litet mera är de som läser Wasa Dagblad

The grid consists of 20 individual newspaper front pages from Wasa Dagblad, arranged in a 5x4 grid. Each page features a different headline and image, representing a variety of news topics such as local events, international news, and cultural activities.

HOROSKOP FÖR JUNI 2024

Väduren (21.3–19.4)
Denna juni är Väduren full av energi och entusiasm. Det är dags att ta tjuren vid hornen – eller grillkorven med tången! Kom dock ihåg att sommaren är en tid för avkoppling, så ge dig själv tillåtelse att bara vara och njuta. Små misstag på grillfesten ger bara mer skratt och bra historier!

Lejonet (23.7–22.8)
Lejonet strålar ikapp med solen i juni. På midsommardansen märker du att du drar till dig blickar, även om du inte ens försöker. Kom dock ihåg solkrämen – en bränd Lejon är inte lika charmig som en gyllene glödande. Sommarens äventyr väntar, så sätt igång!

Stenbocken (22.12–19.1)
Stenbocker fokuserar på att koppla av och ladda sina batterier i juni. Tillåt dig själv stunder där du bara kan vara och förundras över sommarens skönhet. Trädgårdsarbete, läsning och lugna promenader är precis vad du behöver. Kom ihåg att njuta av de små glädjejämnerna, som morgondagen som glittrar på gräset.

Oxen (20.4–20.5)
Oxar njuter av juni till fullo – särskilt genom att smaka på läckerheter. Oroa dig inte om sommarens glassportioner sträcker ut midjan lite; det viktigaste är att njuta av ögonblicket. Plocka fram de färgglada sommarkläderna och ge andra en anledning att le när du promenerar i stan som en vandrande fruktsallad.

Jungfrun (23.8–22.9)
Jungfruar hittar sig själva med att arrangera sommarfester där varje servett är perfekt vikt. Men kom ihåg att slappna av och njuta, även om allt inte går enligt plan. Lite kaos hör sommaren till och ger oförglömliga minnen – och kanske lite fläckiga, men lyckliga skratt.

Vattumannen (20.1–18.2)
Vattumannen är full av kreativitet och galna idéer i juni. Ta till vara på denna tid och låt fantasin flöda. Sommarens DIY-projekt och spontana kvällar med vänner ger glädje och skratt. Kom ihåg att sommaren är den bästa tiden för att vara fånig – ta inte dig själv på för stort allvar.

Fiskarna (19.2–20.3)
Fiskar är känsliga och romantiska i juni. Ge dig själv tillåtelse att drömma och njuta av sommarens magi. Strandpromenader och stjärnskådning är precis vad du behöver. Kom ihåg att sommarromans är underbara, även om de bara varar för ett ögonblick – varje ögonblick är värdefullt.

Kräftan (21.6–22.7)
Kräftor spenderar mycket tid vid vattnet i juni, vare sig det är stranden, sjön eller ditt eget badkar. Koppla av och låt sinnet vila. Se dock upp: måsar kan se ditt picknickpaket och attackera som picknicktjuvar. Ha alltid ett extra

Skytten (22.11–21.12)
Skyttar är äventyrslystna i juni. Packa ryggsäcken och

HUMOR FÖR ETTHUNDRA ÅR SEDAN

GRATULATIONER:

—Gratulera mig. Jag har gift mig!
—Jag känner inte din hustru, så jag kan inte gratulera dig och jag känner dig, så jag kan inte gratulera din hustru.

GRÄL

—Kunna ej Karl och Emma klara upp sitt mellanhavande.
—De skulle båda vilja det, men de minnas icke om vad de grälade.

PÅ RESTAURANG

En välklädd herre med en liten gosse kommer in på en restaurang. Vad vill du ha? säger han åt pojken och då denne önskar chokolad med bakelser får han det medan herrn själv spisar en varm, god frukost. När han är färdig säger han till källarmästaren:
— Ni tittar väl efter pojken ett slag medan jag sticker mig in till teaterns biljettkassa? Han gick och det gick en halv timme, det gick en hel, men herrn kom icke tillbaka.
— Tror du icke, att din pappa snart kommer tillbaka? frågade källarmästaren den lille gossen, som troget satt kvar.
— Min pappa? Varför skulle han komma hit?
— Var det inte din far som satt med dig här?
— Nej, det var en främmande herre, som frågade om jag ville komma med och dricka chokolad.

"AFFÄRSMAN"

En affärsman i stad var allmänt känd som en person, dendär hade till specialitet att „lura bönder 11 . Vid begravningen anhöll änkan att pastorn skulle säga någonting vackert om hennes avlidne man och hälst på rim. Då hov pastorn upp sin röst och sade;
Den avlidne var en trägen man,
När andra sovo, arbetade han
Och när de andra vaknade,
å ägde han vad de saknade.

ÅSNA, PRÄST OCH LÄNSMAN

Prästen och länsman sitta tillsammans vid toddyglaset då länsman frågar om pastorn vet vad likheten emellan en präst och en åsna är. Inf vet jag. Länsman: Jo prästen bär sitt kors på magen och åsnan på ryggen. Prästen: Ja men vad är likheten emellan en länsman och en åsna? Länsman,: Inf vet jag. Prästen: Inf jag håller.

NEKROLOG

Det är otur för många att nekrologen ej kan användas som tjänsteintyg.

HÄST

Den fula ungmön:
—Är hästen rädd?
Hästförare:
—Stig ni på bara, hästen brukar ej se bakåt.

MODERN KONST.

—Nå, vad tycks om min tavla? Magnifikt! Storartat! Men vad skall den egentligen föreställa? Ja, gissa, Hm... Om det inte är en solnedgång på slättbygden, så är det en snöstorm på ha-vet. Eller kanske Pompejis och Herculaniums förstörelse av Vesuvii lava. Jordbävningen i Japan. Eller kanske rent av Yttersta domen.

HON ÅNGRADE SIG.

Frun: Vad är det jag hör, Klara? Ni har haft den oerhörda fräckheten att gå på bal med er fästman i min nya sällskskapsdräkt.
Hushållsbiträdet: Frun må tro, att jag bitert ångrar det också, för han hotade med att slå upp med mej, om han en gång till fick se mig så oanständigt klädd.

GICK I FÄLLAN.

Frun: Neka inte, Fabian! Du kom mycket sent hem i natt. Jag hörde dina skor knarra.
Mannen: Det är inte sant! Skorna drog jag av mig i förstugan.

VID MIDDAGSBORDET.

Värdinnan (älskvärt):
—Jag fruktade nästan, att ni inte skulle antaga min inbjudning att spisa middag hos mig i dag, kära fru Olsson, då jag vet, att ni för närvarande har storrengörning. Fru Olsson (i det hon stolt ser sig omkring i kretsen av gästerna):
—Jag ville inte för aldrig det underlåta att komma, enär jag gärna ville se, huru alla mina kristall- och silversaker såg ut före de blev rengjorda.

KVINNORS KLÄDSEL

Ingenting klär kvinnan bättre än ingenting.

NERVÖS DAM

En orolig, nervös kvinna, åtföljd av sin man, gick fram till stationsinspektoren vid en liten avsides järnvägsstation och frågade: »Har tre och femtontåget gå redan?»
»Ja, för tio minuter sedan», blev svaret.
»När kommer fyra och tjugutåget?»
»Det dröjer en god stund.»
»Och innan doss är det inga tåg alls?»
»Nej.»
»Och inte några persontåg?»
»Nej.»
»Något godståg då?»
»Nej, inga tåg alls.» »Är det alldeles säkert?»
»Ja, absolut säkert!»
»Då, John, kan vi vi över banan.»

Vad är det här för ett hus?

Förra veckans hus: Funkkis

Photo-Sketch

Veckans astronomiska bild:

Pluto

NASA's New Horizons spacecraft captured this high-resolution enhanced color view of Pluto on July 14, 2015. The image combines blue, red and infrared images taken by the Ralph/Multispectral Visual Imaging Camera (MVIC). Pluto's surface sports a remarkable range of subtle colors, enhanced in this view to a rainbow of pale blues, yellows, oranges, and deep reds. Many landforms have their own distinct colors, telling a complex geological and climatological story that scientists have only just begun to decode. The image resolves details and colors on scales as small as 0.8 miles (1.3 kilometers).
NASA / Johns Hopkins University Applied Physics Laboratory / Southwest Research Institute
Public domain

Nästa vecka:

Från läsarna

Vi tar väldigt gärna emot inlägg från våra läsare. Kommentarer, historier, minnen, debatt, nyheter från hemorten. Sannolikt koimmer detta att vara den viktigaste delen i denna vår tidning. Men utrymmet är ju begränsat, så skriv gärna rätt så kort! Så sänd gärna inlägg till:

wasadagblad@gmail-com

Annonsera i WD

Det kan ha ett visst PR-värde att vara bland de första som annonserar i denna historiska och hypermodärna dagstidning. Annonspriset är 6 €/spaltmillimeter. Standardannonser är billigare (25mm hög=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €. Upprepade annonser = 30% rabatt. Sänd annonser till wasadagblad@gmail.com som jpg, tiff eller png, annonserna förminsas sedan till spaltbredd 46 mm.

Wasa Dagblad
wasadagblad@gmail.com